

Spår efter franciskanernas odlingar

L2011:4081

Elddonet 16

Linköpings stad och kommun

Östergötlands län

Emma Karlsson

Tekniska och administrativa uppgifter

Fastighet	Elddonet 16
Stad	Linköping
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Lämningsnummer	L2011:4081
Koordinatsystem	SWEREF 99TM
Höjdsystem	-
Mätteknik	RTK-GPS
Typ av undersökning	Arkeologisk efterundersökning
Lst dnr	431-16149-2023
Lst handläggare	Petra Öjhage
ÖM dnr	0239/2023
ÖM projektnr	002332
KMR uppdragsnummer	202301285
Uppdragsgivare	Länsstyrelsen Östergötland
Kostnadsansvarig	Länsstyrelsen Östergötland
Projektledare	Emma Karlsson
Biträdande projektledare	-
Personal	Lasse Norr, Johan Levin
Rapportansvarig	Emma Karlsson
Fältarbete/fältarbetstid	2023-10-10 – 2023-10-18
Totalt utreddes/undersöktes	ca 48 löpmeter
Foto	Ja
Fynd	Ja ÖM C4840:1-19. Fynden förvaras på och fyndfördelas till Östergötlands museum.
Analys	Ja (makrofossil, ¹⁴ C, murbruk)
ÖM Intrasis nr	-
Grafik	Emma Karlsson
Renritning	Johan Levin
Grafisk form	Johan Levin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Upphovsrätt: om inget annat anges gäller Creative Commons licens CC BY.

Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>

Ur allmänt kartmaterial
ISSN 1403-9273

© Lantmäteriverket MS2008/06551
Rapport 2024:19 Östergötlands museum

Spår efter franciskanernas odlingar

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Arkeologisk bakgrund	4
Historiska kartor	6
Syfte och frågeställningar	7
Metod	8
Analyser	8
Lagring av dokumentation	8
Resultat	8
Schakt 1	8
Fas 1 – väg	10
Fas 2 - planeringslager	11
Fas 3 – utjämningslager	11
Schakt 2 – odlingslager, rasering och stenkonstruktioner	12
Fas 1 - spår efter odling	14
Fas 2 – rasering och grusplan	17
Fas 3 – planeringslager och stenkonstruktion/er	17
Fas 4 - utjämningslager	18
Övriga lämningar	18
Slutsatser	20
Referenser	21
Bilaga 1. Lagerbeskrivningar	22
Bilaga 2. Plan och profilritningar	24
Bilaga 3. Fyndlista	34
Appendix 1. ¹⁴ C-analys	36
Appendix 2. Makrofossilanalys	39
Appendix 3. Murbruksbedömningar	43

Omslagsbild: I förgrunden är ett av undersökningens två schakt. I schaktväggen syns hål efter insamlade jordprover i odlingslager. I bakgrunden t h ses Länslasarettets vita byggnad från 1799. Mot nordost. Foto Emma Karlsson.

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM
ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

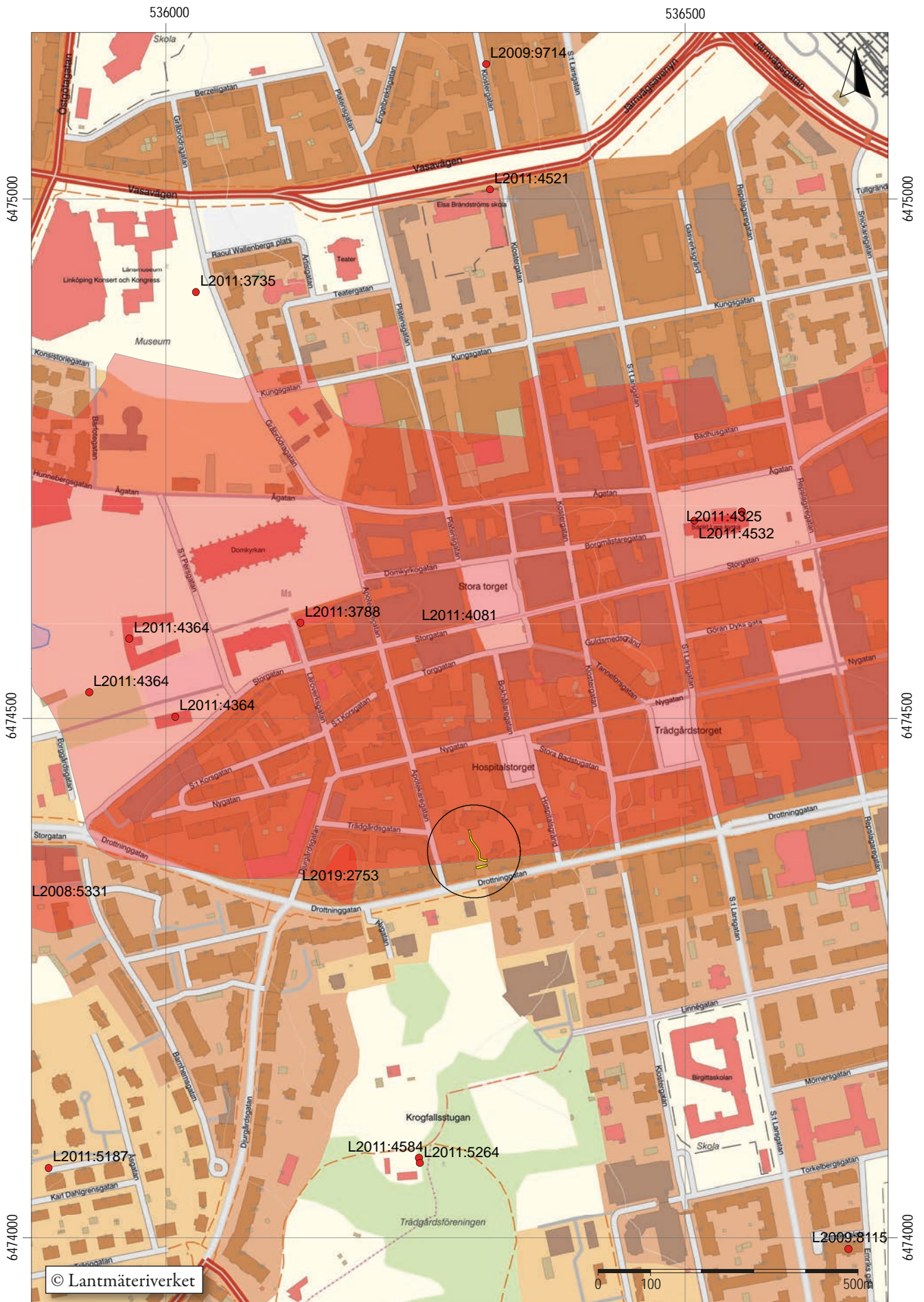
Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

Hösten 2023 genomförde Östergötlands museum en arkeologisk efterundersökning av öppnade schakt inom fastigheten Elldonet 16, Linköping stad och kommun, Östergötland. Undersökningsresultatet visar att välbevarade lämningar fanns inom de öppnade schakten. De äldsta kulturlagren bestod främst av odlingsjordar. Kulturväxterna hjärtstill, bolmört, läkemalva och rosenmalva har identifierats i jordprover och fröer efter bolmört har daterats med ^{14}C -analys till hög-/senmedeltid. I odlingslagren hittades också förkolnade sädeskorn som daterats med hjälp av ^{14}C -analys till bronsålder och yngre järnålder vilket vittnar om förhistoriska aktiviteter i området. Tre tydliga stenkonstruktioner påträffades varav två sannolikt är grundläggning till två vågar från 1700- respektive 1800-talet. Den tredje konstruktionen, en stenkista, bedöms höra samman med en ekonomibygnad som syns kartmaterial från slutet av 1800-talet. Vidare visar undersökningen att områdets topografi ursprungligen varit flackare än idag. Hospitalsområdets utveckling över tid avspeglades tydligt i lämningarnas karaktär.

Emma Karlsson
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur Topografiska webbkartan med undersökningsområdet (inom svart cirkel) och lämningar i Kulturmiljöregistret markerade (rött). Skala 1:5 000.

Inledning

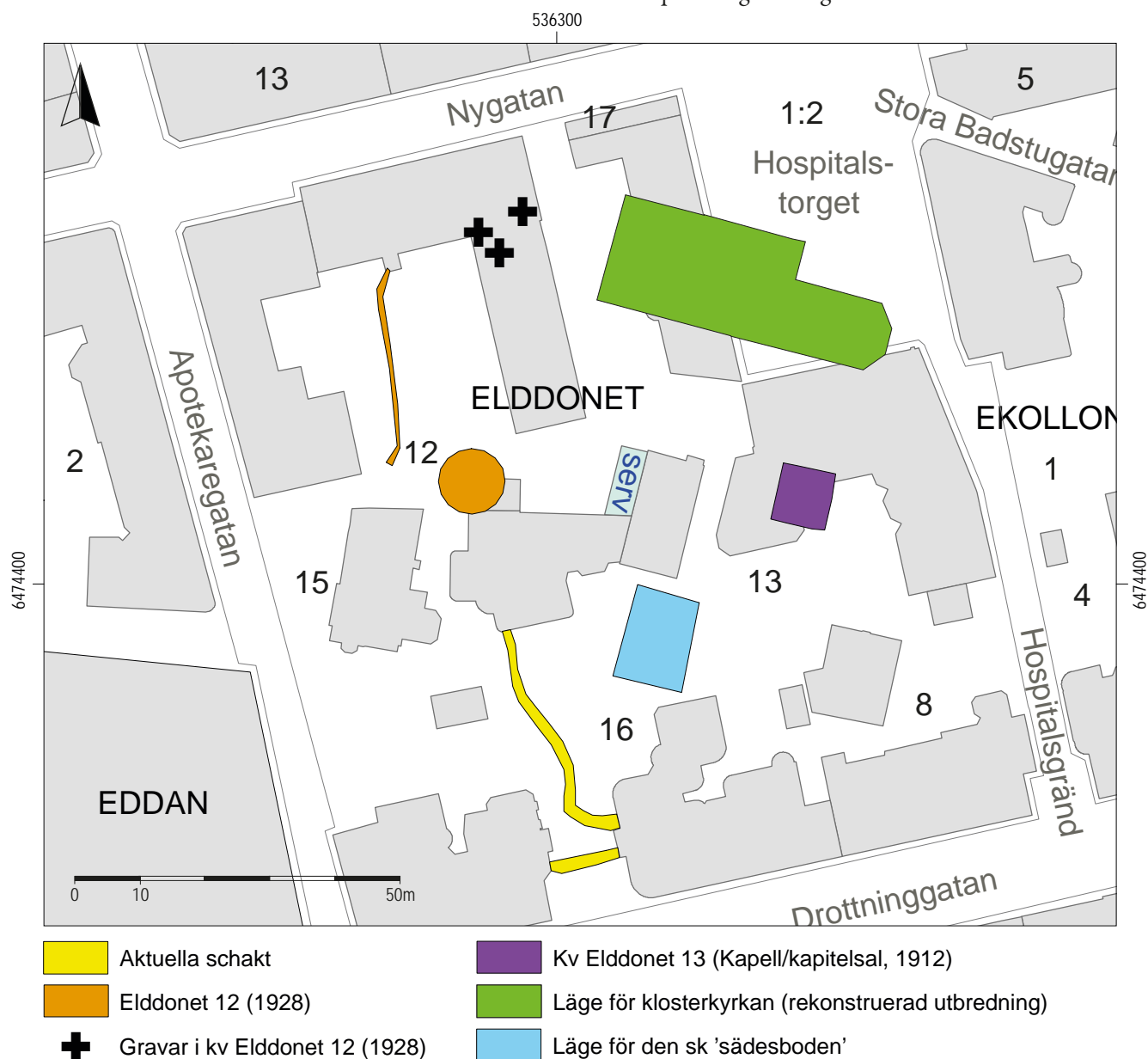
Östergötlands museum har genomfört en arkeologisk efterundersökning inom fastigheten Elldonet 16, Linköping stad och kommun, Östergötland. Arbetet föranleddes av markingrepp initierade av fastighetsägaren AB Stångastaden, inom fornlämning L2011:4081 (stadslager). Schaktningen hade utförts utan tillståndsprövning enligt KML och utan arkeologisk medverkan. Den arkeologiska efterundersökningen utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen Östergötland vilken även stod för kostnaderna. Fältarbetet gjordes i mitten av oktober 2023. Ansvarig för fält- och rapportarbetet var Emma Karlsson.

Arkeologisk bakgrund

Kvarteret Elldonet 16 är belägen i den sydvästra delen av kvarteret Elldonet. Nuvarande bebyggelse inom den aktuella fastigheten, och i intilliggande Elldonet 8 och 13, uppfördes kring sekelskiftet 1900. Dessförinnan hade äldre bebyggelse, vilken tillhört stadens hospital, rivits. En av dessa byggnader var Hospitalskyrkan som låg direkt söder om nuvarande Hospitalstorget.

Hospitalet inrättades på 1500-talet och var ett slags vårdanstalt för äldre, handikappade och sjuka. Det utvecklades på 1780-talet och verksamheten flyttades till Vadstena hospital. Hospitalets fastigheter kom istället att ingå i ett länslasarett som bedrev sin verksamhet här fram till 1895 (Olofsson 1989:25).

Hospitalet hade inrättats i ett franciskanerkloster, sannolikt inrättat omkring år 1287 och övergivet i samband med reformationen. Kunskapen om klostrets placering var länge oklar men år 2000 lanserade

Figur 3. Karta över de aktuella schakten och tidigare utförda undersökningar i kvarteret Elldonet. Skala 1:1 000.

arkeolog Göran Tagesson hospitalsanläggningen som den mest troliga platsen. Tagesson pekade bland annat på äldre arkeologiska undersökningar, där murade medeltida byggnader och gravar påträffats. Att konventet haft en kyrka, eller ett kapell, och en kyrkogård framgick indirekt i skriftligt källmaterial (Tagesson 2000, Tagesson 2002:320). Mellan åren 2015 och 2017 genomfördes en rad arkeologiska undersökningar på Hospitalstorget, nordost om den aktuella undersökningsytan. Vid dessa hittades bland annat lämningar efter klostrets kyrka och ett 40-tal gravar på den tillhörande kyrkogården undersöktes också (Karlsson & Romedahl i manus).

Det aktuella schakten ligger mitt i hospitals-/klosterområdet. Mycket få arkeologiska undersökningar har gjorts i kvarteret. År 1912 hittades spår efter en murad byggnad i kv Elldonet 13. Lämningarna har senare tolkats som rester efter ett kapell eller en kapitelsal i klostret. Utifrån arkitektoniska detaljer har den daterats till 1300-talet. Inom den aktuella fastigheten har en av hospitalets stenbyggnader legat. Byggnaden, som kallas för *Sädesboden* under 1700-talet, var sannolikt uppförd under medeltid och revs år 1977 (Tagesson 2000:226ff). Idag finns en lekplats på platsen för denna byggnad.

På 1920-talet gjordes ett par arkeologiska observationer i kv Elldonet 12, som ligger norr om den aktuella fastigheten. Fynden är knapphändigt beskrivna i ett par tidningsnotiser och en planritning upprättad av arkeolog Bengt Cnattingius. I tomtens södra del hittades lämningar som beskrivs av Cnattingius som "avskrädeshög kalklager (svinbetar, keramik)". Centralt inom fastigheten framkom en "damm" och en gata med kullersten. I området närmast Nygatan hittades även flera gravar (ÖM topografiska arkiv, Se även Karlsson 2018:12ff och Karlsson & Romedahl 2019:71).

Figur 4. A: I slutet av 1970-talet revs denna byggnad vilken sannolikt (till delar) hade medeltida anor. På fotografiet som är taget 1970 ansas även Länslasarettets byggnad från 1799 (inringad). Mot nordost. Foto Östergötlands museum. B: Fotot visar den sydvästra delen av byggnadens källare. Källarens yttrevägg och valv var av tegel och mellanväggarna av gråsten. Såväl murteknik som tegelstorleken pekar på att källaren var medeltida. Foto Östergötlands museum. C: Platsen för huset är idag lekplatsen i bakgrunden på bilden. Länslasarettets gamla byggnad är i betydligt bättre skick än 1970. I förgrunden ses ett av de aktuella schakten (Schakt 2). Det är inte omöjligt att källaren kvarligger under dagens markyta. Foto Emma Karlsson, ÖM.

I kv Eddan, väster om kv Elddonet, har större arkeologiska undersökningar genomförts under åren 2014 och 2017. Här framkom bland annat odlingsjordar och dammar vilka kopplats till tiden för klostret (Konsmar m fl i manus).

Inom den aktuella fastigheten har endast en arkeologisk undersökning gjorts. Den utfördes 2006 med anledning av schaktning för bredband. Schaktet var då ca 0,4 m djup och kom endast att beröra endast sentida fyllnadsmassor i form av bärlager och matjord (Feldt 2006).

Historiska kartor

Det finns detaljerade kartor över hospitalsområdet från 1700-talets mitt och framåt. De aktuella schakten ligger i anläggningens sydvästra del. Enligt 1757 års karta berörs den *Wästra kålgården* (litt 44), ett *stall av trä* (litt 40) och en gata (*Trädgårdsgatan*). Drygt 20 år senare görs ännu en detaljerad uppmätning av området. Delar av gatan i söder är nu igenlagd men stallbyggnaden finns kvar (litt 12). De berörda ytorna inom kålgården innehåller nu ett *brygghus av trä* (litt 14), en *liten träbyggnad* (litt 25) och *Mangården* (litt 27). Väster om dessa finns fortfarande en stor odlingsyta men den benämns nu som en *Trädgård med kryddängar* (litt 29).

Från sekelskiftet 1800 finns två kartor, dels en storskalig över hela staden, dels en uppmätning över Hospitalsområdet. På båda kartorna syns att en ny gata (*Trädgårdsgatan*) anlagts norr om den gamla. På den sistnämnda kartan beskrivs området som tidigare benämndes Mangården. Här är *Lazarettens Fäldtskärs Boställets Gårdsplan* som är planterad med flera

Årtal	Arkiv och akt nr
1651	LMS D64-1:3
1696	Linköping stiftsbiblioteks samlingar, Linköpings stad.
1700	Linköping stiftsbiblioteks samlingar, Geometrisk Charta öfver Linköpings Stads Afbräde samt Qwarlemde dehlar.
1757	LMS D64-1:22
1779	LMM 05-lin-131
1800	LMS D64-1:29.
1800	LMM 05-lin-162
1898-1900	Linköping stiftsbiblioteks samlingar, Stånggren 1898-1900

Figur 5. Studerade historiska kartor över undersökningsområdet. I syfte att göra texten mer läsbar kommer inte aktnummer anges löpande i rapportens text.

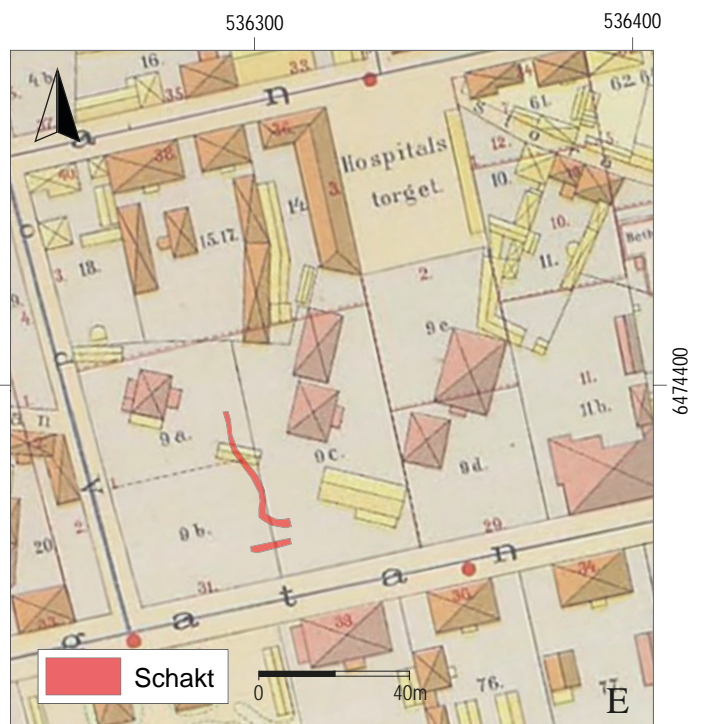
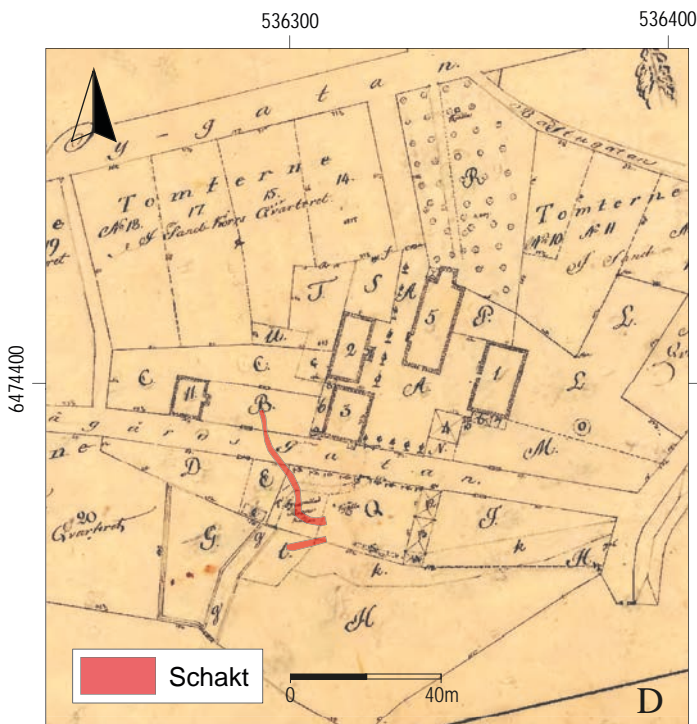
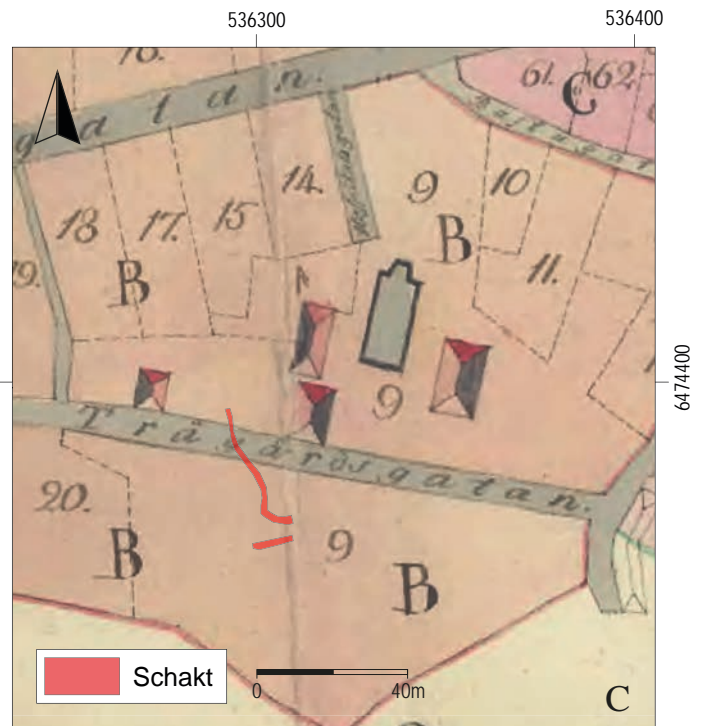
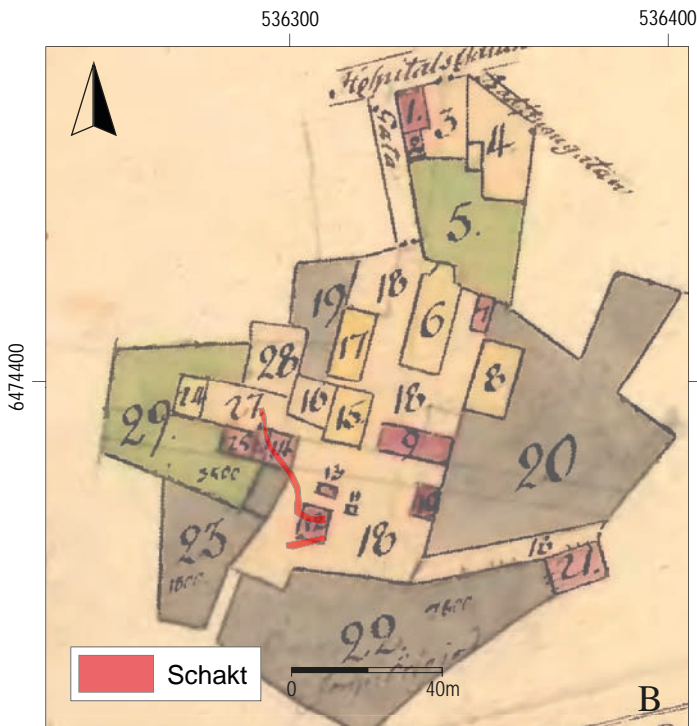
körsbärsträd vilka sysslomannen har för avsikt att flytta p g a ”gårdstomten förändrade form” (litt B). Söder om gatan berör de aktuella schakten ”en höglänt del” av den framlidne sysslomannen Aschans kålgård (litt E). Här finns också en nyanlagd väg (litt r). Enligt kartan protokoll ska vägen vara anlagt samma år som kartan upprättades, dvs 1800. Gatan ska ha bestått av ”stensättning och fyllning till 1 ½ alns höjd över en del av den å kartan tecknade brunnen innehåller”. Brunnen (litt l) beskrivs som en ”något igenvallad”. Syssloman Flygelholm har planer på att fylla brunnen genom att låta ”bryta och bortföra sten av gatan litt k”, d v s den tidigare sträckningen av Trädgårdsgatan, för att därefter ”planering och gödning å altsammans dessa platsar uppodla”. Strax öster om denna brunnhåla finns en ”källa” (brunn) markerad. Vad som avses med ”brunnhåla” är oklart. Det finns inte några uppgifter om en brunn eller damm i det äldre kartmaterialet. Möjligen rör det sig om en topografisk lågpunkt där vatten blivit stående.

Vid sekelskiftet 1900 har kvarterets tomtstruktur ändrats. Drottninggatan har tillkommit och nya tomter är anlagda i rät vinkel mot gatorna. Hospitalskyrkan är nyligen riven men några nya byggnader har ännu inte uppförts inom forna hospitalsområdet.

Figur 6. Rektifierade historiska kartor med de aktuella schakten markerade (rött). A: 1757 års stadskarta, B: 1779 års karta över hospitalsområdet, C: 1800 års stadskarta (för detaljer se även fig 24), D: 1800 års karta över hospitalsområdet. E: 1900 karta över Linköping. Den numera rivna Hospitalskyrkan syns på karta A-D, t ex 1779 litt 6. Skala 1:2 000.

Syfte och frågeställningar

Syftet med efterundersökningen var att undersöka och dokumentera de lämningar som fanns kvar i schakten. Lämningarna undersöktes i syfte att fastställa karaktär och datering.

Till undersökningen kopplades flera frågeställningar:

- Finns det lämningar efter byggnader? I sådant fall: går det att koppla till konventet och/eller hospitalet?
- Vilka växter har odlats inom området? Vilken karaktär har de?
- Kan man urskilja någon skillnad i sammansättningen mellan olika odlingslager och inom ett och samma odlingslager?
- Hur har områdets ursprungliga topografi sett ut?
- Kan lämningarna kopplas samman med hus och andra konstruktioner i det historiska kartmaterialet?

Metod

I samband med att Länsstyrelsen uppmärksammats på markingreppen utfördes en besiktning av de öppnade schakten. Efter denna stod det klart att schakten berörde områden med välbevarade kulturlager och konstruktioner. Efterundersökningen inleddes med att samtliga schaktväggar rensades upp på löst och torrt material. Även lämningar i schaktets botten rensades fram för hand. Kulturlager och konstruktioner dokumenterades med hjälp av profilritningar i skala 1:20, foto och beskrivningar. Kulturlagrens totala tjocklek fastställdes med hjälp av mindre provgropar och jordsond.

I ett av schakten fanns ett parti där schaktbotten var helt vattenfylld. I detta område sågs utfyllnadsmassor med stort inslag av sten i schaktväggarna. Utifrån lagren karaktär och på grund av överhängande rasrisk gjordes enklare dokumentation av detta parti.

Jordprover samlades in för makrofossilanalys. I odlingslager samlas prover in på flera nivåer för att om möjligt kunna urskilja skillnader i sammansättning över tid. Murbruksprover samlades in i raseringslager. Fynd samlades in och kopplades till aktuella kontexter.

Inmätning av schakten gjordes med hjälp av RTK-GPS i kombination med manuell inmätning.

Historiska kartor har studerats i syfte att förstå platsens utveckling under historisk tid.

Analyser

För att kunna besvara undersökningens uppställda frågeställningar samlades jordprover in för arkeobotaniska analyser. Därtill samlades även lämpligt material för ^{14}C -analyser in. För ^{14}C -analyserna svarade Ångströmlaboratoriet i Uppsala, se Appendix 1. De makroskopiska jordanalyserna har utförts av Jens Heimdahl vid Arkeologerna, se Appendix 2. Insamlade murbruk har bedömts okulärt av arkeolog Ann-Charlott Feldt, Östergötlands museum, Appendix 3.

Lagring av dokumentation

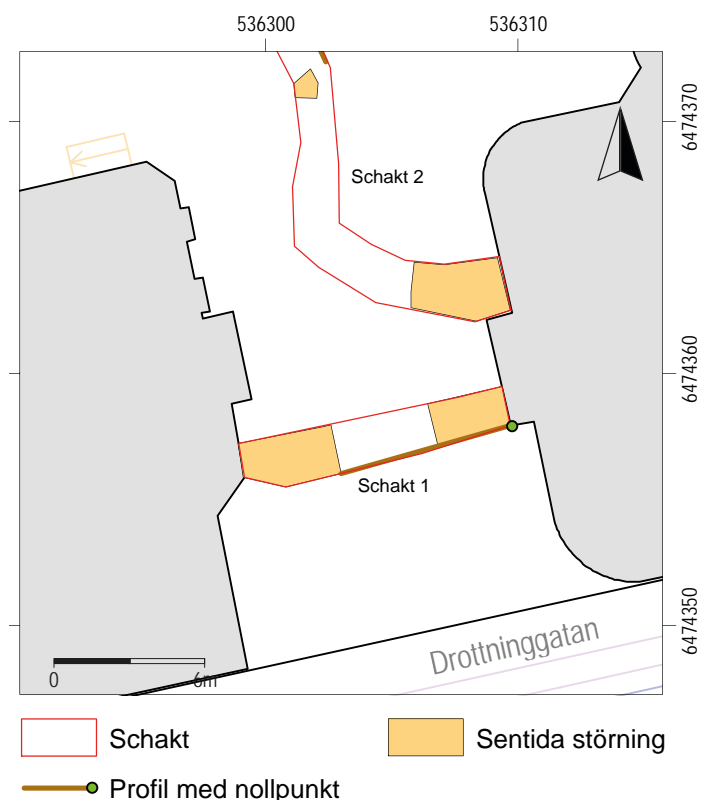
Inmätningar har gjorts i koordinatsystem SWEREF 99 TM. Analys och bearbetning av kartdata har gjorts i Esri ArcMap. Analogt dokumentationsmaterial i form av plan- och profilritningar har lämnats till Östergötlands museums arkiv. Digitalt dokumentationsmaterial (fotografier, inmätningar m m) förvaras på Östergötlands museum servrar.

Resultat

Undersökningen omfattade två schakt. Schakt 1 låg i fastighetens södra del, nära Drottninggatan och Schakt 2 var centralt placerad inom tomten. Det förstnämnda schaktet var ca 10 m och det andra ca 38 m långt. Schakten var 1,2–2,0 m breda och 1,0–1,3 m djupa.

Schakt nr	L (m)	Br (m)	Dj (m)	Fornlämning
Schakt 1	10	2,0	1,25	Ja
Schakt 2	38	1,2–1,8	1,0–1,3	Ja

Figur 7. Schakttabell.

Figur 8. Schaktplan Schakt 1. Skala 1:300.

Schakt 1

Schaktet låg mellan två byggnader och närmast dessa var områden urschaktade vid tidigare markingrepp. De urgrävda partierna var igenfyllda med sand och i områdena sågs flera ledningsrör i plast. Sannolikt har dessa störningar tillkommit på 1970-talet då hela fastigheten tycks ha omdanats och restaurerats. I den norra schaktväggen tangerades också schaktet för befintlig värmekulvert. Därmed fanns endast ett parti om ca 3,5 m i den södra schaktväggen där fornlämning var bevarad. Orörd undergrund fanns på cirka 1,3 m djup. Nedan beskrivs lämningarna från äldsta till yngsta händelse.

Figur 9. Översiktsfoton över Schakt 1 före schaktväggen rensades upp. A: mot sydost. B: mot sydväst. Foto Emma Karlsson, ÖM.

Fas 1 – väg

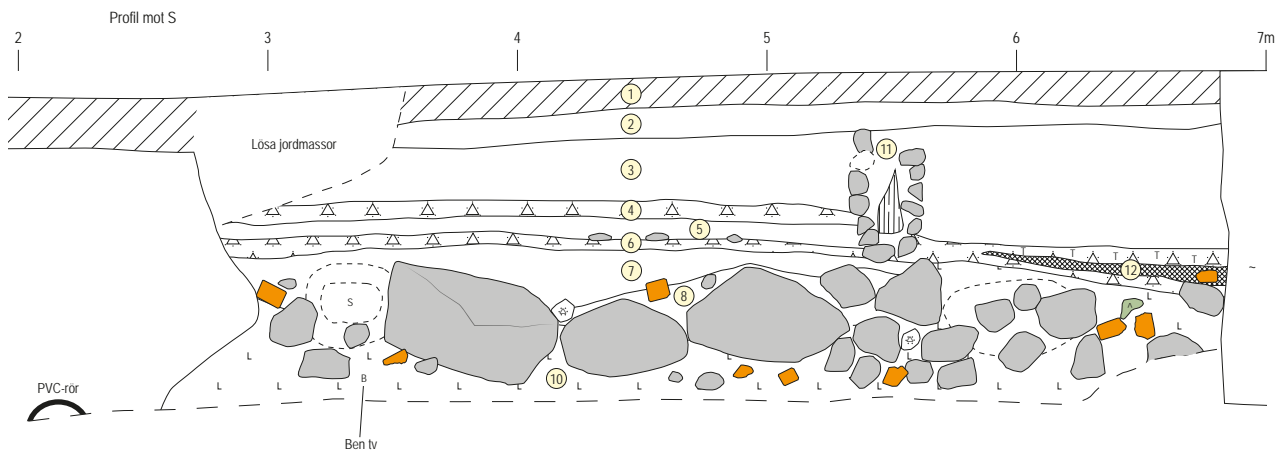
Den äldsta lämningen bestod av en stenkonstruktion bestående av 1–4 skikt stenar som pressats ner i undergrundens lera (L9). Majoriteten av stenarna var 0,2–0,3 m stora men det fanns även några större stenblock om ca 0,5–0,7 m. Förutom sten fanns även enstaka större tegelbrockor, tegelstenar och stora bitar kalkbruk. Ovan stenarna var ett lager med brungrå sand med inslag av naturgrus och tegelkross (L7) vilket bildade en plan övre kontaktyta. Ovan beskrivna lämningar har tolkats som en grundläggning. Ovan denna fanns

flera tunnare lager (4–6 cm) med kalkbruk (L4, L6), brun sand och naturgrus (L5) samt ett skikt med kol och sot (L12). Karaktären på murbruket i kalkbrukslagren bedöms sannolikt vara medeltida (prov 3, 6, 7) medan det i fundamentet troligen inte är medeltida (prov 3). Lagren, med undantag för kol och sotlagret, tolkas som vägbeläggning.

Vid en jämförelse av lämningarnas läge och det historiska kartmaterialet sammanfaller lämningarna efter vägen med Trägårdsgatan på 1757 års karta. Gatan finns

Figur 10. Stenfundamentet och de tunna kalkbrukslagren syns tydligt i rensade schaktväggen. Mot söder. Foto Emma Karlsson, ÖM.

Figur 11. Profilirtning Schakt 1, 2-7 m. Mot söder. Skala 1:30.

inte markerad på i äldre kartor (1651, 1696, 1700) och redan år 1800 har gatan en annan, nordligare, sträckning. Vägen bör ha tillkommit under 1700-talets första hälft, dock senast 1757. Det finns indikationer i det historiska kartmaterialet att området varit låglänt vilket kan förklara den kraftiga grundläggningen.

Inslaget av (möjligt) medeltida kalkbruk i vägbeläggningen kan komma från rivningsmassor från medeltida byggnader helt eller delvis rivits inom hospitalsområdet, t ex när hospitalskyrkan delvis rivs år 1771.

Fas 2 - planeringslager

I nästa skede har ett 0,2–0,4 m tjock lager med brungrå lerig sand lagts ut över vägkonstruktionen. Lagret har tolkats vara ett planeringslager. Nästa händelse är att

en trästolpe rests (L10). Rester efter stolpen fanns kvar i stolphålet och bedöms ha varit ca 0,1 m i diameter. Stolphålet som var ca 0,25 m i diameter var skott med småstenar. Utfyllnads-/planeringslagret bör ha tillkommit under 1700-talets andra hälft men senast i början av 1800-talet.

Fas 3 – utjämningslager

Till de yngsta händelserna var ett 0,1 m tjock lager med beige lera (L2). Lagret tolkas höra samman med uppförande av nya hus på 1910-talet. Möjligen har leran från källargrävningarna lagts ut över innegården. Över leran var grästörv (L1).

Figur 12. Schakt 1 (inringat) inlagt på rektifierad version av 1757 års karta. Det blå partiet motsvarar läget för väglämningarna. Skala 1:1 500.

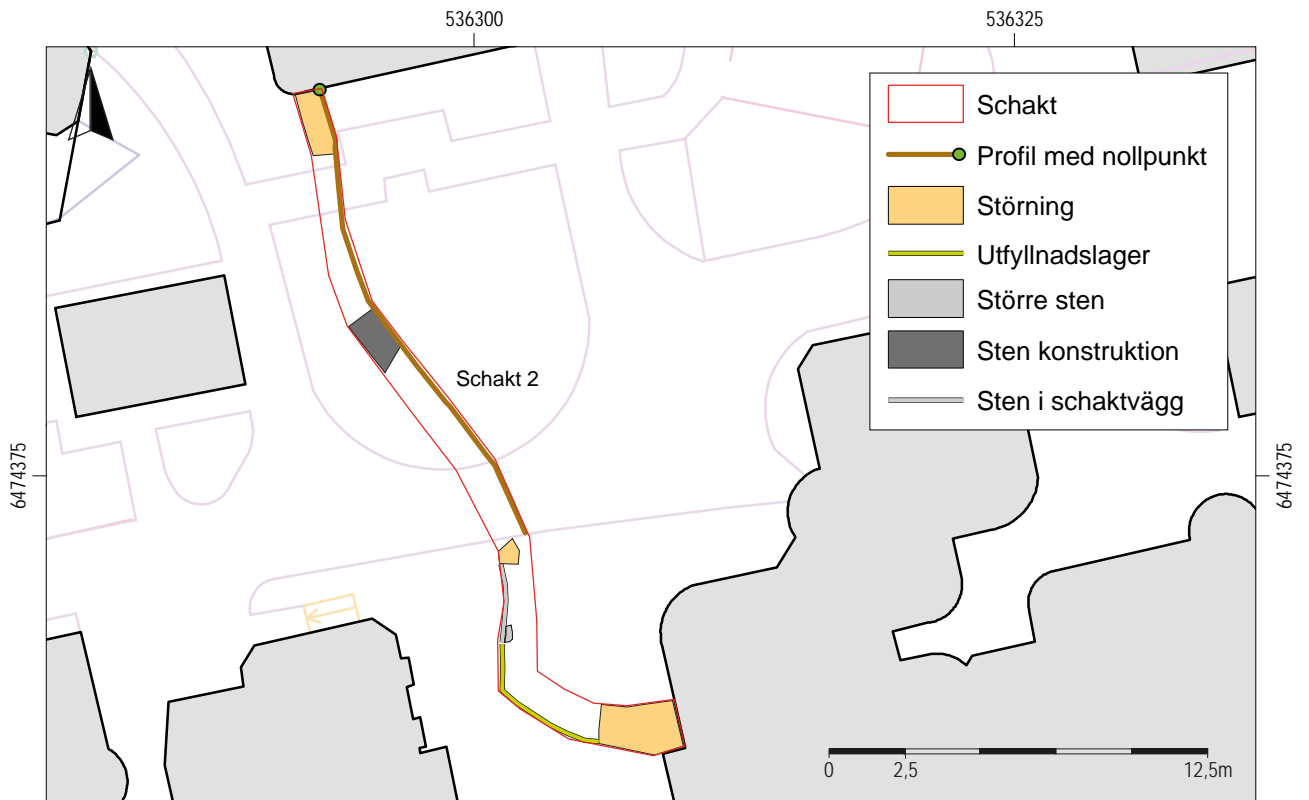
Schakt 2 – odlingslager, rasering och stenkonstruktioner

Den södra delen av Schakt 2 berörde ett område som delvis var stört av sentida ledningsdragningar. Här sågs delvis lämningar men på grund av rasrisk och uppträngande vatten i schaktets botten undersöktes och dokumenteras dessa mer översiktligt.

Från schaktets norra ände och söderut var en ca 24 m lång sträcka där välbevarade kulturlager och stratigrafi fanns. Mellan ca 19–23 meter försvårades arbetet av att schaktets var täckt av körplåtar vilket föranledde att såväl undersökning som dokumentation fick anpassas och förenklas. Nedan presenteras lämningarna uppdelade i fyra olika faser som uttolkats från stratigrafin. Observera att faserna omfattar flera händelser och att faserna inte är synkroniserade med faserna i Schakt 1.

Figur 13. Översiktsfoton över Schakt 2 före schaktväggen rensades upp. A: Den södra delen av schaktet var vattenfylldt p g a läckande dagvatten. I den östra schaktväggen fanns tunna remsor av bevarade kulturlager (mörka partier). Schaktet tangerade befintliga ledingschakt fyllda med sand vilket ledde till att schaktväggen var instabil. Mot sydost. B: Kvarlämnade jordhögar ytinventerades efter fynd. Mot sydväst. C: Den norra delen av schaktet innehöll välbevarade lämningar. Mot söder. D: Körplåtar täckte över delar av schaktet. Mot nordväst. Foto Emma Karlsson, ÖM.

Figur 14. Schaktplan Schakt 2. Skala 1:250.

Fas 1 - spår efter odling

Orörd undergrund i form av lera framkom på 1,1–1,3 m djup under nuvarande markyta. Stratigrafin visar att den ursprungliga topografin varit planare än vad den är idag. Dagens svaga lutning är söder beror på tjockare kulturlager i den norra delen av sträckan. Denna omständighet resulterade också i att lämningar kvarligger i botten av schaktet i den norra delen (3–18 m).

De äldsta lämningarna består av homogena kulturlager som tolkats som odlingsjord (L5, L6, L21). Mellan odlingslagren och undergrunden fanns också ett infiltrationslager (L7). Det äldsta odlingslagret innehöll måttligt till rikligt med kolstänk (L6). Då det inte förekom något tegel eller kalkbruk i lagret bedömdes det kunna vara från tiden innan klostret anlades. Över detta lager fanns ytterligare ett skikt med odlingsjord (L6 och L21) som var i stort sett identiskt förutom att det även innehöll måttligt med små tegelfragment, enstaka kalkbruk-bitar och småstenar och djurben. Utifrån komponenterna kopplas denna odlingshorisont till perioden för klostrets verksamhet. Sammanlagt var odlingslagren, inklusive infiltrationslagret, ca 0,6 m mäktiga.

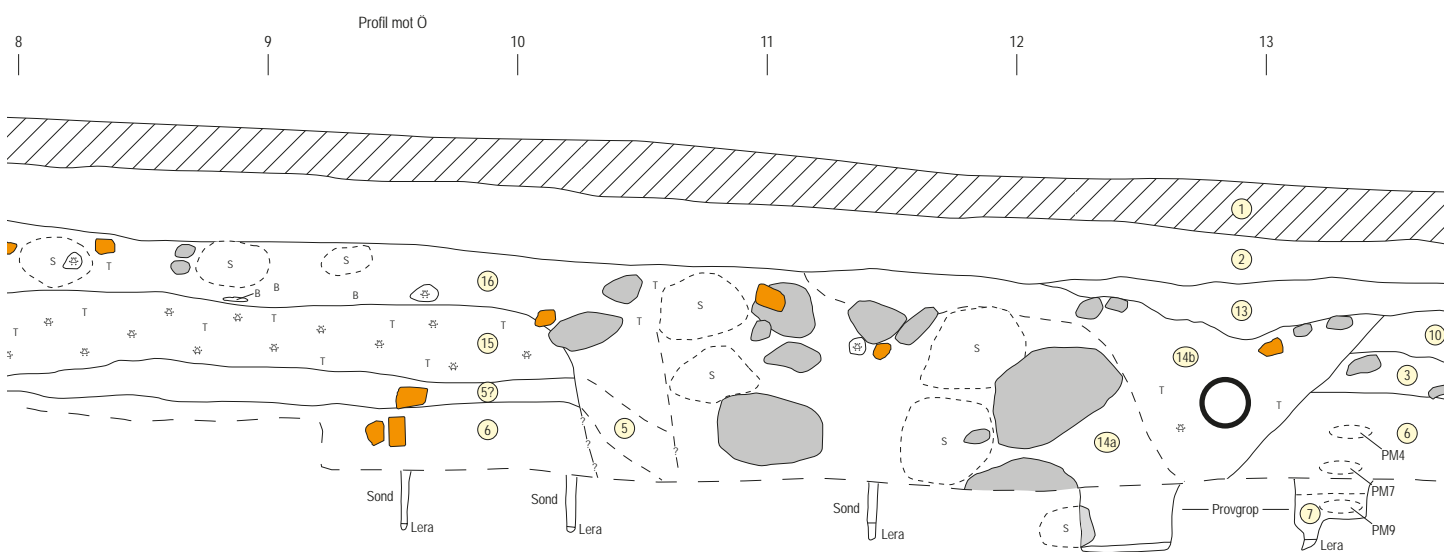
I söder begränsades odlingslagren av en stenansamling – möjligen rör det sig om en uppbyggd kant (terrass). Söder om dessa stenar är både lagrens karaktär och stratigrafin mycket annorlunda. Vid en jämförelse mellan stenansamlingens

läge och 1757 års karta så visar det sig att kanten sammanfaller med den östra begränsningen av den *Wästra kålgården*. I motstående schaktvägg kunde dock inte några stenar ses och tolkningen av stenarna, som en medveten byggd kant, får därför ses som osäker.

Söder om denna stenkant fanns ett lager (L26) som utifrån stratigrafin tycks vara samtida med odlingen. Lämningen dokumenterades som ett lager men innehöll minst fyra olika händelser. Att reda ut och identifiera varje enskild lager var dock svårt att göra p g a praktiska omständigheter. Lagret bestod i huvudsak av grå lera: i botten mörkare grå lera, däröver en tydligt lins med träfragment vilken täcktes av ytterligare ett skikt med ljusare lera. I lagrets övre kontaktyta var

Figur 15. Odlingslager i den dokumenterade profilens södra del. I botten syns också ett gråare lager (pil) som bedömdes vara ett infiltrationslager. Mot öster. Foto Emma Karlsson, ÖM.

Figur 16. Profilritning Schakt 2, 8-19 m. Skala 1:30.

en horisont med sot och kol. Sammanlagt var lagret ca 0,1 m. I lagrets fanns måttligt till rikligt med träkol och träfragment och djurben. Enstaka tegelbrockor, flata kalkstenar och tegelfragment. Vatten trängde upp i botten av schaktet och lagret var också mycket fuktigt. Djurbenen var närmast svarta vilket tyder på att de legat i en syrefri och fuktig miljö.

Lagrets tillkomst är svårbedömt. 1700-talskartorna beskriver inte det aktuella området. Det framgår dock att ett stall och fåhus av trä (1757, litt 40) och ett "wisterhus" (1757, litt 39) legat strax intill. Området med lagret ligger mellan/bakom dessa hus och den västra kålgården. Enligt 1800 års karta återfinns lagret strax intill den igenvallade brunnsålan (se Arkeologisk bakgrund). Utifrån kartmaterialet är det möjligt att lagrets bildats i kanten av ett sänka/vattenhål – en bakgårdsmiljö mellan ekonomibyggnader och odlingsytor.

I det tillvaratagna benmaterialet finns flera större/hela ben från däggdjur (bl a nöt) samt en hel underkäke av gädda.

Analyser och dateringar

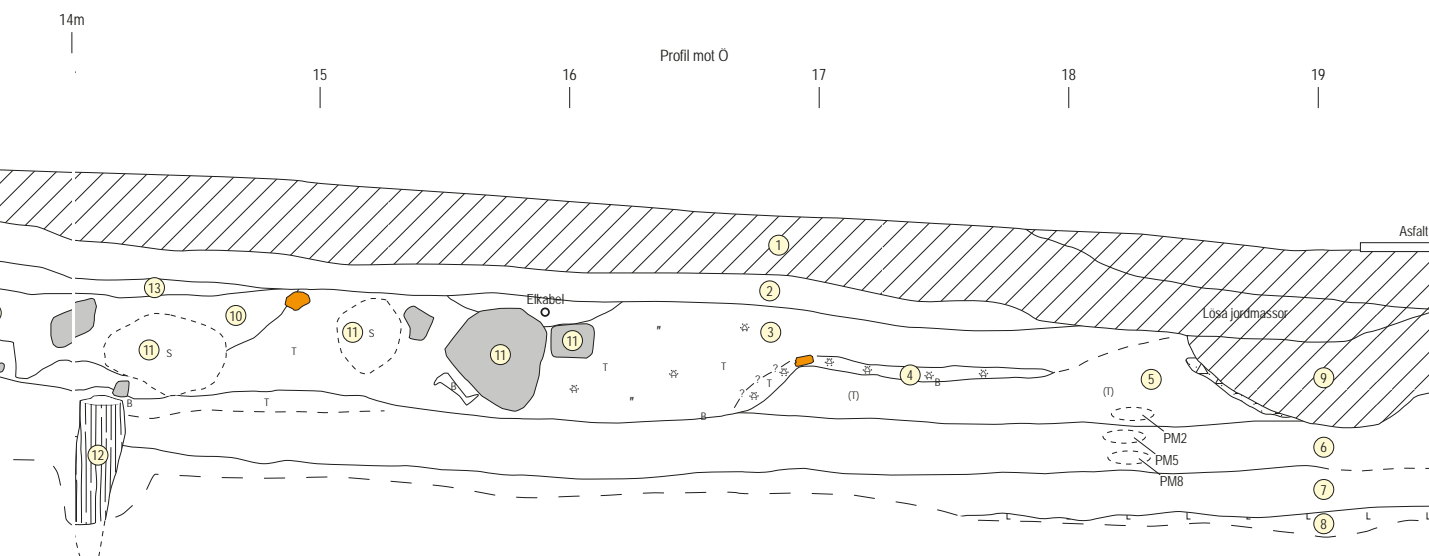
I odlingsjorden togs prover för makrofossil på tre ställen (3, 13 och 18 m). Det äldre lagret provtogs i två nivåer. I det yngre odlingslagret, togs prover i lagrets undre del i syfte att minimera inslag/kontaminering från yngre händelser. Analyserna bekräftar tolkningen att det rör

sig om odlingsjord, dels är jorden homogeniserad, dels innehöll proverna rikligt med träkol, träflis och animaliskt köksavfall i form av fiskben vilket tyder på jordförbättring. Vid analyserna framkom också att det fanns mycket små fragment av tegel och kalkbruk även i det äldsta lagret.

I fyra av åtta prover fanns spår efter fröer av hårdskaliga trädgårdsväxter som malva och lungrot vilka sannolikt odlats här. Utifrån förekomsten av ovanstående odlingsväxter, inslaget av tegel och kalkbruk, samt inslaget av råg - ett sädeslag som blir vanligt i Östergötland från 1200-talet och framåt - menar Heimdahl att odlingslagret bör vara från medeltiden eller senare (Heimdahl 2024. Appendix 2).

Figur 17. Lämningsarna i den södra delen av profilen undersöktes och dokumenterades med viss svårighet under körplåtarna. Foto mot norr. Foto Emma Karlsson, ÖM.

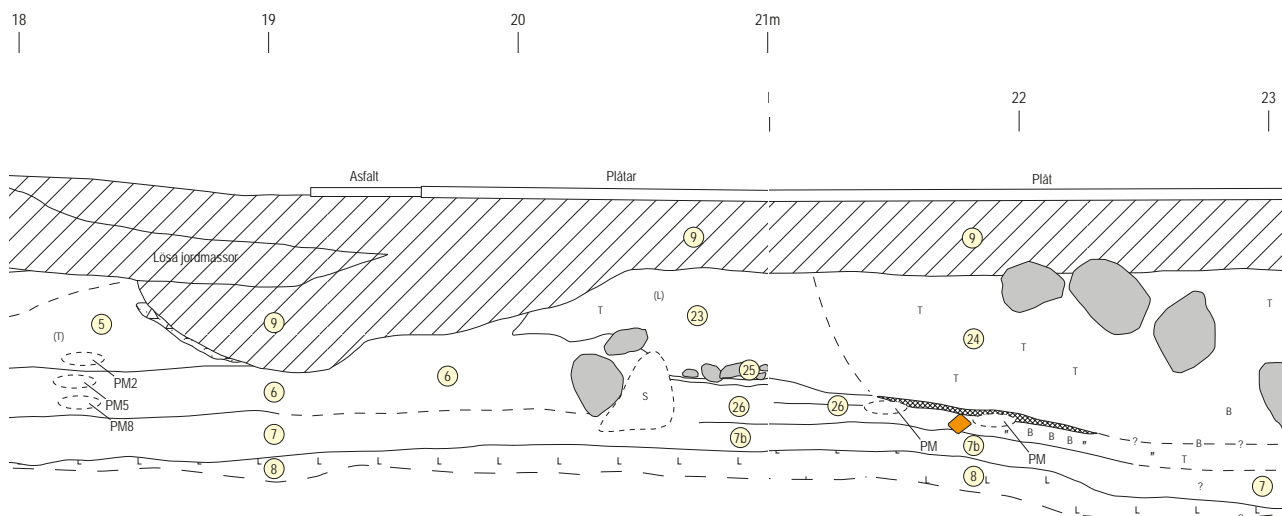
Figur 18. Plan över odlingslagret och lager 26 utbredning (rekonstruerat) inlagt på rektifierad version av 1757 års karta. Skala 1:1 000.

Två ^{14}C -analyser har gjorts på fröer från jordproverna. Ett sädeskorn från L6 (övre del) har daterats till 670–871 eKr (Ua-82751, 2 sigma) och ett skalkorn från samma lager (undre del) har daterats till 1041–839 fKr

(Ua-82752, 2 sigma). De daterade sädeskornen är alltså från vendel-/vikingatid och bronsålder. Trots dessa dateringar bedöms odlingsjorden ha tillkommit under medeltid. Det förhistoriska materialet härrör sannolikt från äldre lämningar som förstörts i samband med att jorden bearbetats. I Linköpings innerstad finns flera liknande förhistoriska dateringar i odlingslager, t ex i närliggande kv Elldonet (se Karlsson 2014, Karlsson 2018:61, Karlsson & Romedahl 2019:62). Enligt studerade historiska kartor slutar man nyttja området för odling någon gång mellan 1757 och 1779.

I det flerskiktade kulturlagret (L26) söder om odlingsterrassen samlades också jord in för makrofossil. Provet togs i lagrets nedre del. Analysen visar att jorden innehöll rikligt med organiskt material i form av rottrådar och fröer av odlingsväxter. Frömaterialen dominerades av fyra kulturväxter: hjärtstilla, bolmört, läkemalva och rosenmalva. Dessa medicinalväxter har med stor sannolikhet odlats i den intilliggande odlingsjorden. Övriga växter var sparsamt förekommande: fläder och hallon kan vara spår av gödning med latrinavfall, starr som kan vara spår av stalldynga, samt en del ogräs. I materialet finns även vildpersilja och besksötan vilka används inom medicinen, men de förekommer i så små mängder i provet att det inte går att uttala sig om huruvida de odlats eller ej (Heimdahl 2024. Appendix 2).

Bolmörtsfröer (30 st) från jordprovet har daterats med hjälp av ^{14}C -analys till 1311–1423 e Kr (Ua-82753, 2 sigma). Resultatet knyter lämningarna till tiden för franciskanernas klosterverksamhet.

Figur 19. Profilritning Schakt 2, 18–23 m. Skala 1:30.

Fas 2 – rasering och grusplan

Över odlingslagren fanns en tydlig nivå med kulturlager med rikligt till dominerande inslag av murbruk och tegel (L4, L15, L18). Samtliga lager tolkas vara planeringslager med tydliga spår efter en destruktion med rasering från byggnader. Murbruket har analyserats okulärt och bedöms bestå av flera olika typer, där flera bedöms vara medeltida. Ett putsbruk fanns också vilket bedömdes vara yngre än medeltid. Även ett par större fragment av tegelstenar framkom vilka var av medeltida karaktär. Raseringen kopplas samman med en omfattande ombyggnad av hospitalets kyrka (1757, litt 36) som gjordes 1771. Enligt historiska källor ska den gamla byggnaden varit i så dåligt skick att stora delar av den revs (Westling 1919:47ff). Den rivna byggnaden låg ca 40 m nordost om de aktuella lagren.

I toppen av ett av lagren (L15) fanns en tunn sandlins vilket möjligen kan vara spår efter sätsand till en stensatt gårdsplan eller gata (Jfr Trädgårdsgatans nya sträckning 1779). Till fasen knyts också ett lager i profilens södra del där de medeltida lämningarna (L26) överlagrades av ett lager med småstenar och naturgrus. Lagret bedöms vara fragmentariska spår efter en hårdgjord yta, t ex en gårdplan.

Fas 3 – planeringslager och stenkonstruktion/er

Nästa skede omfattar dels ett tjockare planeringslager (L16) dels en, möjligtvis flera, stenkonstruktioner (L11, L14, samt stenar i L16). Planeringslagren var 0,2-0,4 m och bestod av ett kompakt kulturlager med måttligt inslag av småsten, tegelbrockor och större bitar kalkbruk. Mellan 8 och 10 m fanns också flera hål i

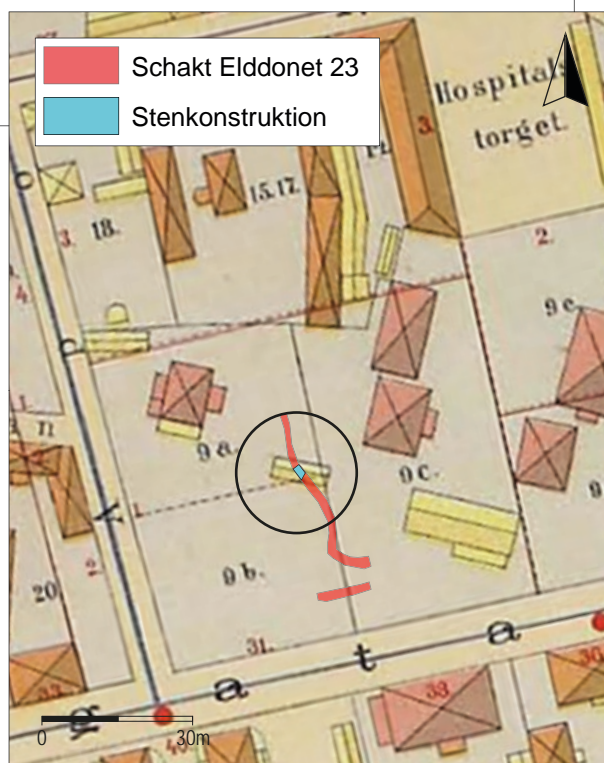
schaktväggen efter stenar vilka kan vara spår efter en stenkonstruktion, t ex grundstenar till en byggnad.

Till fasen knyts också en ca 3 m lång/bred nedgrävning som fyllts med stora stenar (L14). Konstruktionen låg delvis kvar i botten av schaktet men med hjälp av provhål och jordsond kunde nedgrävningens botten fastställas. Nedgrävningen var ca 0,8–1,0 m djup. Jordfyllningen i nedgrävningen var mycket lucker och liknade planeringslager L16 till färg, vilket försvårade bedömningen av stratigrafin mellan kontexterna. Möjligen har lagret och nedgrävningens fyllning tillkommit samtidigt eller så är nedgrävningen något yngre. Stratigrafin för båda kontexterna tyder på att lämningarna är från 1800-talet. I anläggningens södra del fanns ett cementrör som eventuellt hör samman med konstruktionen I motstående schaktvägg fanns inte något motsvarande rör vilket tolkas som att rörets hör samman med konstruktionen, t ex att det rör sig om en stenkista, där röret lett ner vatten.

Söder om gropen med sten var ytterligare ett planeringslager (L3) som liknade lagret norr om gropen (L16). Även här fanns flera större stenar och hål efter stenar (L11) – möjliga spår efter en stenkonstruktion (byggnad). Vid en jämförelse med historiska kartor sammanfaller såväl gropen med sten som stenarna i schaktväggen (8–16 m) med en ekonomibyggnad på en karta från sekelskiftet 1900.

Figur 20. Nedgrävning fylld med stora stenar. A: Lämningen sågs i båda schaktväggarna och i botten av schaktet. Mot sydost B: Mot sydväst. Foto Emma Karlsson, ÖM.

Figur 21. Plan över nedgrävningen med sten (ev stenkista) inlagt på rektifierad version av 1898-1900 års karta. Skala 1:1 500.

Fas 4 - utjämningslager

Inom stora delar av sträckan fanns ett 0,1–0,2 m tjockt lager med beige lera (L2). Lagret var identiskt med det yngsta lagret i Schakt 1 (Jfr Schakt 1, fas 3) och båda bedöms höra samman med uppförande av nya hus vid på 1910-talet. I den norra delen av profilen fanns även ett par yngre kontexter, dels en nedgrävning med kol och större träfragment (L19-20), dels ett planeringslager med sand (L17). Nedgrävningen sammanföll med läget för en elkabel och såväl kol som trä bedömdes vara från 1800- eller 1900-talet.

I den södra delen av profilen (20–23,5 m) var en halv-meter tjocka utfyllnadslager (L23, L24) vilka innehöll rikligt till dominerande med tegelkross och enstaka stenar, tegelbrockor. I lagren, som bedöms härröra från en och samma händelse, fanns planglas, flintgods, djurben och buteljglas. Fynden och lagrets sammansättning, med stort inslag av raseringskomponenter, kan koppla kontexterna till tiden runt sekelskiftet 1900. Över dessa lager var moderna fyllnadsmassor med stenkross (L9).

Övriga lämningar

I schaktet framkom också ett par kontexter som är svåra att placera i ovan beskrivna faser. I den **norra delen** av

Figur 22. Dokumenterad profilvägg med trästolpen (t b, pil) och den möjliga stenkistan (t v). Notera att trästolpens stratigrafi är svår att uttyda. Mot öster. Foto Emma Karlsson, ÖM

schaktet framkom en trästolpe framkom vid ca 14 m. Runt den relativt välbevarade trästolpen sågs inte någon nedgrävning utan stolpen tycka ha pålats ner i marken. Vid närmre undersökning visade det sig att stolpen endast tangeras av schaktet. Merparten av den fanns öster om schaktväggen och den var därför inte möjligt att frilägga för insamling av dendroprov. Stratigrafisk är stolpen yngre än odlingslagret men möjligen äldre än raseringslagret. Med tanke på pålningstekniken och träets goda kondition kan det inte uteslutas att det rör sig om den sentida konstruktion (Fas 3 eller Fas 4). Strax ovan stolpen fanns en nedgrävning som skulle kunna vara en (övre) nedgrävning för stolpen (L10)

I den **södra delen** av schaktet, som inte kunde dokumenteras med hjälp av profilritning, noterades lämningar i den västra schaktväggen. Strax söder om den upprättade profilen var en stenkonstruktion. I botten av konstruktionen, på ca 1,2 m djup, var ett skikt med 0,35–0,50 m stora stenar. Över detta sågs ett 0,1 m tjockt lager med brungrå, grusig grovsand. Ovan detta var tre nivåer med kullersten. Stenstorleken var ca 0,1 m och sammanlagt var stenlagret 0,35 m tjockt. Den understa nivån med kullersten tycktes vara en stengläggning. Konstruktionen sågs inom en 3,7 m lång sträcka och i norr och söder avgränsades den av större stenar ställda på högkant (0,5–0,7 m). Under

■ Schakt   ■ L26   — Stenkonstruktion

Figur 24. Läget för stenkonstruktionen inlagt på rektifierad version av 1800 års karta. Skala 1:350.

Figur 23. Stenkonstruktion tolkad som en möjlig väg från sekelskiftet 1800. Mot sydväst. Foto Emma Karlsson, ÖM.

konstruktionen kunde ett lager med gråsvart, ”sumpig” kulturjord skymtas, vilket med hjälp av jordsond konstaterades vara ca 0,15 m tjockt. Lagret är sannolikt detsamma som L26.

Stenkonstruktionen bedöms höra samman med de förändringar som gjordes i området kring sekelskiftet 1800 när en väg anlades genom området och ett vattenhål lades igen. Enligt 1800 års beskrivning ska vägen bestå av ”stensättning och fyllning till 1 ½ alns höjd”, dvs knappt en meter, vilket stämmer väl överens med den aktuella lämningen. Konstruktionen bedömdes först vara själva vägen men vid en jämförelse med kartmaterialet överensstämmer inte lägena helt vilken kan peka på att det rör sig om utfyllnads-/planeringslager i själva brunnshålan.

Konstruktionen täcktes med ett 0,1 m tjockt kulturlager med kalkbruk och tegel som bedöms vara från byggnationerna på 1910-talet. Däröver var ett 0,25–0,30 m tjockt lager med matjord och grästovv.

Söder om stenkonstruktionen sågs endast ett tjockt utfyllnadslager i schaktväggen. Den bestod till övervägande del av raseringskomponenter som tegelbrockor, enstaka större tegelstenar, klumpar med kalkbruk och stenar. I botten av schaktet sågs huvudsakligen större stenar (ca 0,2–0,3 m), inblandat i lagret var stenar av mindre storlekar (ca 0,05 m). Enstaka fynd av fajans och glas hittades men tillvaratogs ej. Lagret, som låg under ett ca 0,3 m tjockt matjordslager, var 0,8 m mäktigt. Lagren bedöms vara fyllnadsmassor utlagda runt år 1800 i brunnshålan.

Slutsatser

Efterundersökningen visar att området innehåller välbevarade kulturlager och konstruktioner. Lagren hade främst karaktär av odling, rasering och planering-/utfyllnad. Odlingslagren kan kopplas till hög- och senmedeltid och har sannolikt brukats fram till 1700-talets andra hälft. Fyra medicinalväxter - hjärtstilla, bolmört, läkemalva och rosenmalva - har identifierats i de analyserade jordproverna. I odlingsjorden fanns också brända sädeskorn som daterats till bronsålder och yngre järnålder vilket vittnar att platsen brukats även under förhistorisk tid. Några förhistoriska lager eller konstruktioner sågs däremot inte. Stratigrafien visar att området ursprungligen har varit flackare än idag. I de norra delarna har tjockare raserings- och planeringslager först på genom seklerna vilket skapat dagens svaga sydsluttning.

Enligt det historiska kartmaterialet skulle flera 1700-tals byggnader beröras av schaktet men några tydliga spår efter byggnader, såsom stensyllsrader, murar m m hittades inte. Sådana lämningar emellertid inte så mycket spår efter sig i schaktväggarna. Inom Schakt 2 hade mycket stenar grävts bort, en del var enligt muntliga uppgifter borttransporterade vid undersökningstillfället medan andra låg kvar i jordmassorna på schaktkanten. Exakt var dessa stenar hittades eller vad de representerade är oklart. En större nedgrävning med stenfyllning som sågs i schaktet kan höra samman med ett hus på en karta från sekelskiftet 1900.

Vidare kunde flera lämningar knytas till äldre gatu-strukturer där en äldre sträckning av Trädgårdsgatan identifierades i Schakt 1. Även i Schakt 2 fanns en stenkonstruktion, inte helt olik vägen i Schakt 1, vilken tolkats som spår efter en mindre infartsväg till lasaretsområdet som anlades runt år 1800.

Det kan också konstateras att hospitalsområdets utveckling över tid, såsom vi känner till det ifrån skriftligt källmaterial, avspeglas tydligt i stratigrafien. Intressant är också att odling skett på samma område/yta under en mycket lång period. Kontinuiteten kan i sig tyda på att även andra delar av området brukats på likartat sätt under både kloster- och hospitalstid.

Referenser

- Feldt, A-C. 2006. *Byggnadslämningar i kvarteret Eolus*. Kv Eolus och Elddonet. Östergötlands länsmuseum. Kulturmiljöavdelningen. Rapport 2006:86.
- Karlsson, E. 2014. *Järnålder på Lilla torget*. Östergötlands museum. Rapport 2014:39.
- Karlsson, E. 2018. *Kulturlager, kyrkogård och kopparhantering. Arkeologi i och kring Nygatan*. Östergötlands museum. Rapport 2018:18.
- Karlsson, E. & Romedahl, H. 2019. *Gränsdike, bebyggelse och hantverk intill Stora Badstugatan*. Östergötlands museum. Rapport 2019:30.
- Karlsson, E. & Romedahl, H. I manus. (Hospitalstorget. Dnr 393/15, 32/16, 157/16.) Östergötlands museum.
- Konsmar m fl. I manus. (Arbetstitel: Dammar, stadsodling och gränser i kvarteret Eddan.) Arkeologerna. Statens historiska museer.
- Olofsson, L. 1989. *Det lilla lasarettet mitt i stan. Länslasarettet i Linköping 1782–1895*. Linköping.
- Tagesson, G. 2000. Var låg Linköpings franciskankonvent? I: *Fornvännen* 95 (2000).
- Tagesson, G. 2002. *Biskop och stad. Aspekter av urbanisering och sociala rum i medeltidens Linköping*. Linköping. (diss)
- Westling, G. 1919. *Om Linköpings hospital*. Linköping.

Arkiv

Lantmäterimyndigheternas arkiv (LMM)

- 05-lin-131. 1779. Linköpings hospitalstomt. Östergötlands län.
- 05-lin-162. 1800. Linköpings hospitalstomt. Östergötlands län.

Lantmäteristyrelsens arkiv (LMS)

- D64-1:3. 1651. Stadsplanekarta. Linköpings stad. Östergötland.
- D64-1:22. 1757. Mätning. Linköpings stad. Östergötlands län.
- D64-1:29. 1800. Tomtmätning. Linköpings stad. Östergötlands län.

Linköpings stiftsbiblioteks samlingar

- Linköpings stad. 1696. Geometrisk grundritning. Anders Nilsson. Fotolitografiskt nytryck.
- Geometrisk Charta öfver Linköpings Stads Afbräde samt Qwarlemde dehlar. 1700.
- Karta över Linköping stad. 1900. J Stånggren 1898–1900. Tryckt karta.

Östergötlands museums arkiv

- Byggnadsinventeringar, Linköping 1969-74. Kv Elddonet.
- Topografiska arkivet, kv Elddonet.

Bilaga 1. Lagerbeskrivningar

Kv Elddonet 16, Linköping, Ög

0239/23

Schakt 1

- L1. Matjord, grästorv
- L2. Beige lera. T: utfyllt vid byggnation sekelskiftet 1900? Lera från källargrävningar?
- L3. Kompakt brungrå lerig sand. Måttligt-rikligt med tegelkross. Måttligt med kalkbruk. Enstaka småsten och djurben (ej tillvaratagna). T: Utfyllnadslager
- L4. Dominerande inslag av beige kalkbruk (med vita prickar). Måttligt med tegelbrockor. Väster om stolphål (L11) var en tydlig lins med tegelkross i lagrets övre kontaktyta. Murbruksprov.
- L5. Brun sand och naturgrus (2-5 mm i diam). T: Väg- eller gångbeläggning.
- L6. Dominerande inslag av beige kalkbruk (ev något ljusare/vitare än i L4). Bruket var kraftigt nedbrutet och endast få bitar. Enstaka-måttligt inslag av tegelkross. Murbruksprov.
- L7. Brungrå siltig sand. Enstaka kol. Måttligt-rikligt med naturgrus och tegelkross.
- L8. Beige kalkbruk, enstaka tegelbrockor, enstaka stenar
- L9. Stenar nedtrycka i lera (L10). Enstaka större tegelbrockor och tegelstenar, enstaka kalkbruksbrockor (murbruksprov). Flera stenar, såväl större som minder, var skarpkantade. T: Fundament/grund till en väg?
- L10. Beige-grå, mjuk och seg lera. Undergrund.
- L11. Stensatt stolphål med rest av trästolpe. Stratigrafien tyder på en datering till 1800-talet (el tidigt 1900-tal). Stolphålets inre diameter var 0,10 m.

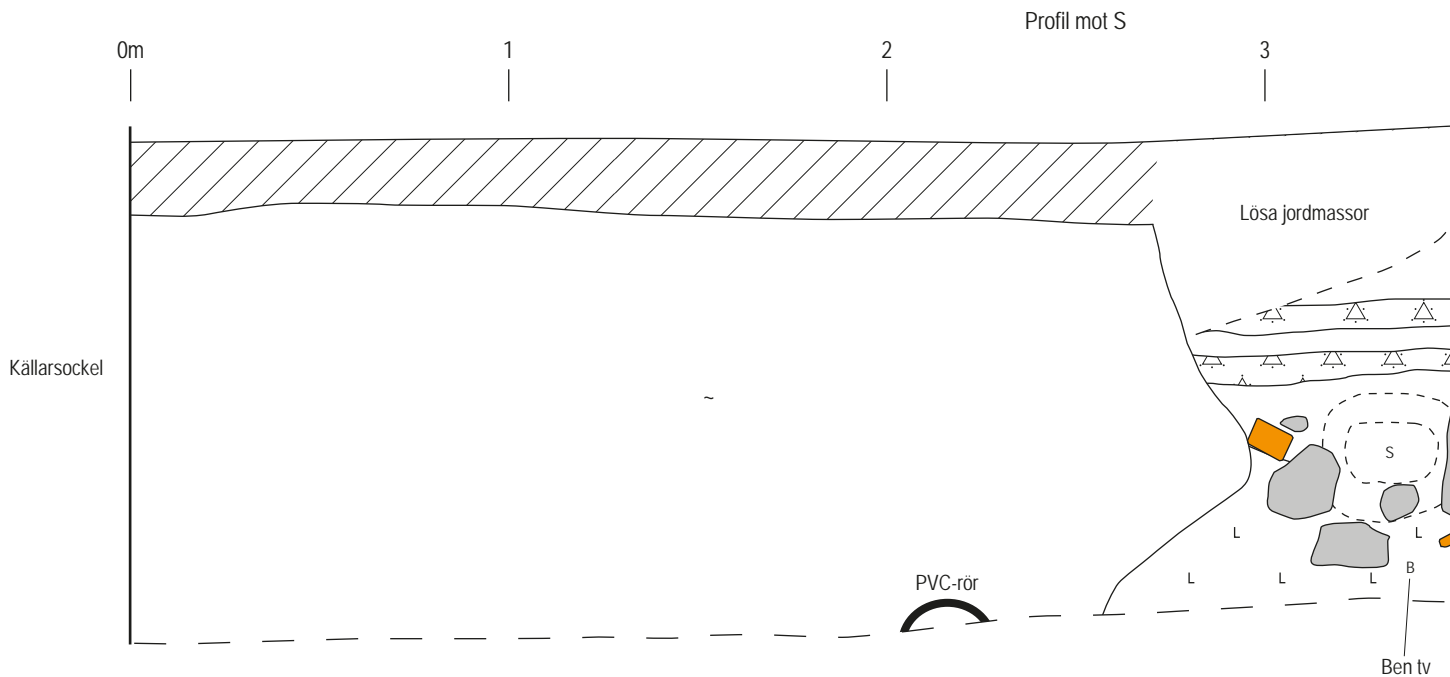
Schakt 2

- L1. Matjord och grästorv
- L2. Beige lera (samma lager som i schakt 1)
- L3. Mörk gråbrun sandig lera. Måttligt-rikligt med kol, kalkbruk och tegel. Enstaka djurben.
- L4. Beige kalkbruk enstaka tegelbrockor.
- L5. Homogen brungrå lerig silt. Måttligt-rikligt med kolstänk. Måttligt med tegelfragment. Enstaka kalkbruk (vitt), djurben och småsten varav någon kalkstensbit. T: odlingslager
- L6. Homogen brungrå lerig silt. Måttligt-rikligt med kolstänk. Enstaka småsten varav någon kalkstensbit. T: odlingslager (före klostertid? Inget tegel i lagret).
- L7a. Heterogent flammigt grått/mörkgrått/gul lera. Enstaka kolstänk. T. infiltrationslager
- L7b. Homogen ljusgrå silt mellan ca 6-7,5 m.
- L8. Rostbrun/grå lera. Undergrund.
- L9. Moderna fyllnadsmassor. Brungul sand och stenkross.
- L10. Heterogent lager med beige lera och brun sand samt orangeaktig kalkbruk(?). Enstaka tegelbrockor, tegelkross och kalkbruk (vitt)
- L11. Stenar och hålrum efter stenar. Spår efter ev stenkonstruktion.
- L12. Trästolpe (tycks vara pålad ej grävd. Inget stolphål synligt).
- L13. Gråsvart lerig sand. Sotlins i botten (bitvis). Tydlig kontaktyta mot L2 och L10, något sämre mot L14.

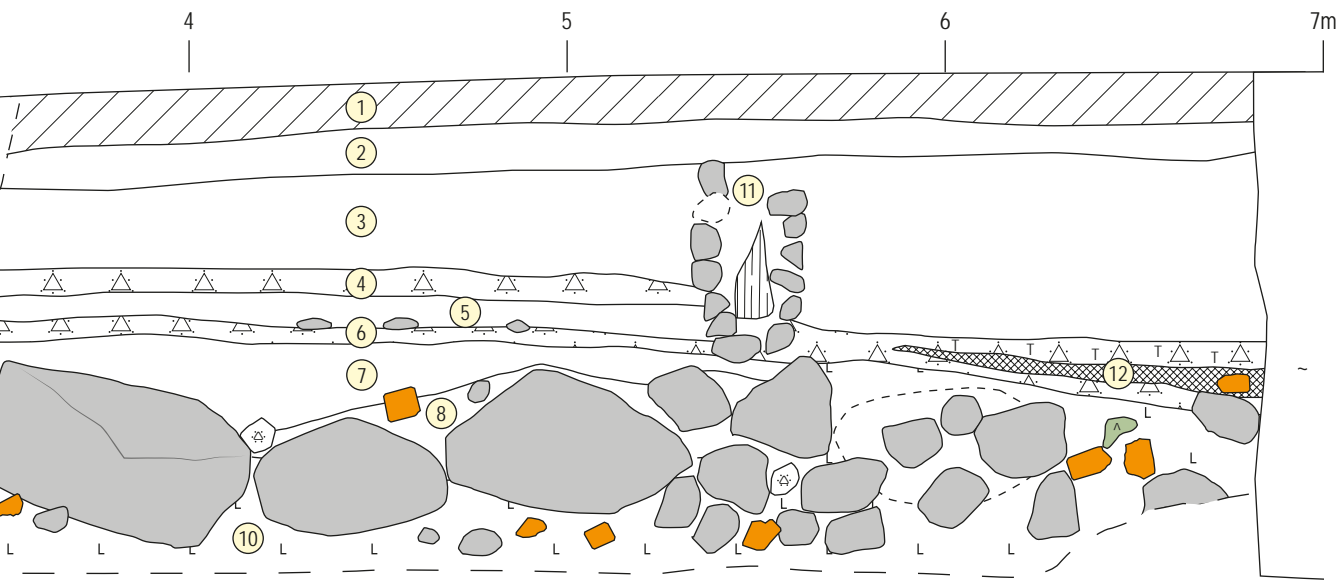
- L14a, Nedgrävd konstruktion (?). Tydliga nedgrävningskanter i söder, i den östra schaktväggen. (L14b Cementrör: röret syns en i den västra schaktväggen. Hör röret till konstruktionen, t ex en stenkista?) Fyllningen domineras av stenar. De största var 0,5-0,7 m stora i diameter. Någon enstaka sten var spräckt med de övriga var rundade/ej bearbetade. 0,4-0,5 m i diameter, enstaka 0,2 m. 3-4 skikt med sten. Jordfyllningen var lucker gråbrun sandig lera. Rikligt innehåll av kalkbruksprickar och tegelfragment. Enstaka-måttligt med tegelbrockor. Enstaka kalkbruksbrockor. Fynd: spik, butelj, glas och djurben. Tegel: Båda av yngre och mer ålderdomlig karaktär. Enstaka sekundärbränt, förvrängt tegel med murbruksrester (använts i en murkärna?) Bredd: ca 12 resp. 14 cm, tjocklek 8 cm.
- L14b. mer tegel och orange material (likn. L10) i denna del av nedgrävningen. Fynd: fragment av Höganäsrör (ev är lagret och cementröret yngre än 14a men kan även vara samtida).
- L15. Homogen, mjuk gråbrun sandig lera. Rikligt med tegelkross och kalkbruk. T: utfyllnadslager.
- L16. Kompakt gråbrun sandig lera, bitvis sandlins i kontaktytan med L15. Tydliga hål efter borttagna stenar. Måttligt med småsten, tegelbrockor, kalkbruksbrockor. Sandlins=brukningsnivå (?) t ex gårdsplan. Övrigt: utfyllnad? Stenar återfinns inte i motstående schaktvägg.
- L17. Beige sand med grusiga inslag. Sentida karaktär.
- L18. Beige kalkbruk, enstaka tegelfragment och tegelbrocka. Lagret tycks upphöra ca 20 cm ”in” i schaktväggen. Murbruksprover.
- L19. Kol. Smuligt, hårt – sentida intryck.
- L20. I L19 var fragment av träplanka och eventuell trästock (dock mkt rötter vid den sistnämnda så något svårbedömt). I motstående schaktvägg ligger plankan tydligt under en elkabel och tycks också ha samma riktigt som kabeln. Även kollagret ligger tydligt mot kabeln. Sannolikt recent lager.
- L21. Mycket likt lager 15 och eventuellt är det samma kontext. Men under L18 innehåller lagret inte lika mycket komponenter. Enstaka-måttligt med kalkbruk (vitt), måttligt-rikligt med kol, enstaka tegel. Något sandigare än L15. Mycket otydlig kontaktyta mellan lagren. Identiska i färg.
- L22. Stolphål (?) Tydlig sandig lins i botten. Över den kulturlager likt L6 samt sandiga inslag (ren sand).
- L23. Heterogent lager liknande L24 men endast enstaka tegel. Sannolikt avspeglar båda lagren samma händelse. T: Utfyllnads-/planeringslager.
- L24. Kompakt brungrå sandig lera. Rikligt-dominerande med tegelkross, enstaka stenar, tegelbrockor. Enstaka planglas, flintgods, djurben, botten av butelj.
- L25. Rundade småstenar/naturgrus. Hårdgjord yta.
- L26. Heterogent lager (svårundersökt p g a dålig tillgänglighet). Överst: Rikligt med kol. Lins om 0,5–1,5 cm. Därunder var grå lerig silt. Under detta var en brun lins (sannolikt nedbrutet trä) 0,5 cm och därunder mörkgrå lerig silt. Svårt att separera lagren fullt ut. Bitvis var det rikligt med svarta/mörka djurben. Måttligt-rikligt med träfragment och kol. Enstaka större tegelbrockor, kalkstenar, tegelfragment.

Bilaga 2. Plan och profilritningar

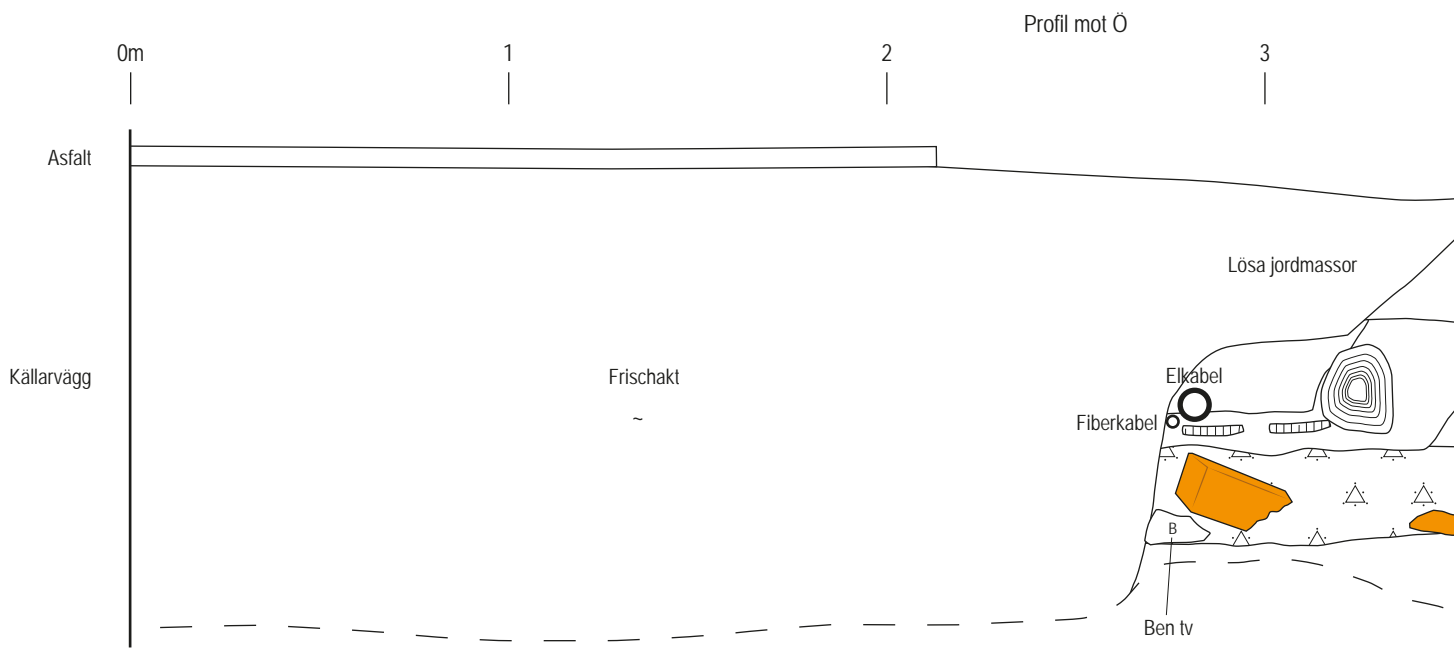

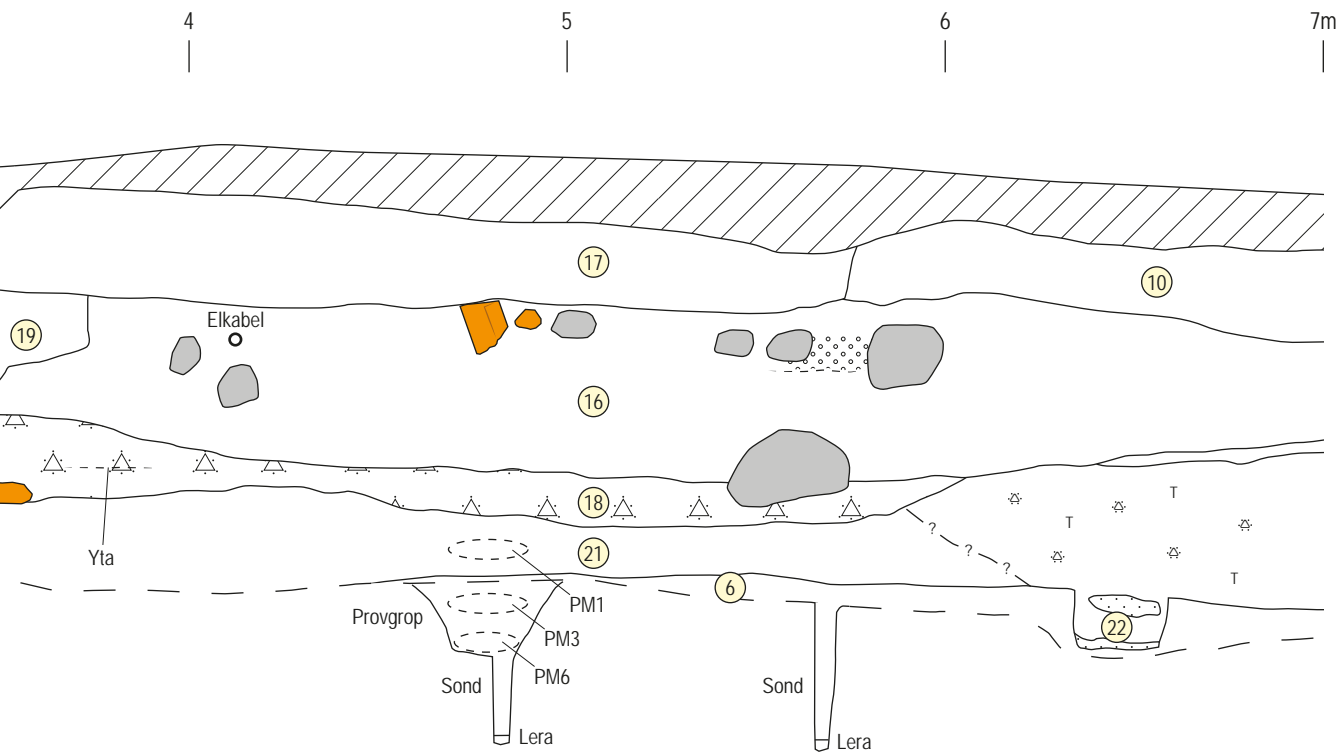
Symboler i profilritningar

	Kalk	L	Lera
	Kalkbruk	(L)	Inslag av ren lera
	Kalksten	BrL	Bränd lera
*	Kvist/pinne		Lera (undergrund)
■	Kol		Sand
PK	Kolprov	B	Ben
	Trä (kluva, plan sida)		Sten
	Trä (kluva, rund sida)		Borttagen sten
	Trä (förmultnat)		Störning
	Trä (bränt)		Sot- eller träkolsblandat lager
	Trä (ändträ)		Ris/småpinnar
//	Träflis/-avfall	SL	Slagg
T	Tegelflis		Påförda sentida bärlager
	Tegelsten/tegelbrocka		Asfalt/gatsten
			Elledning

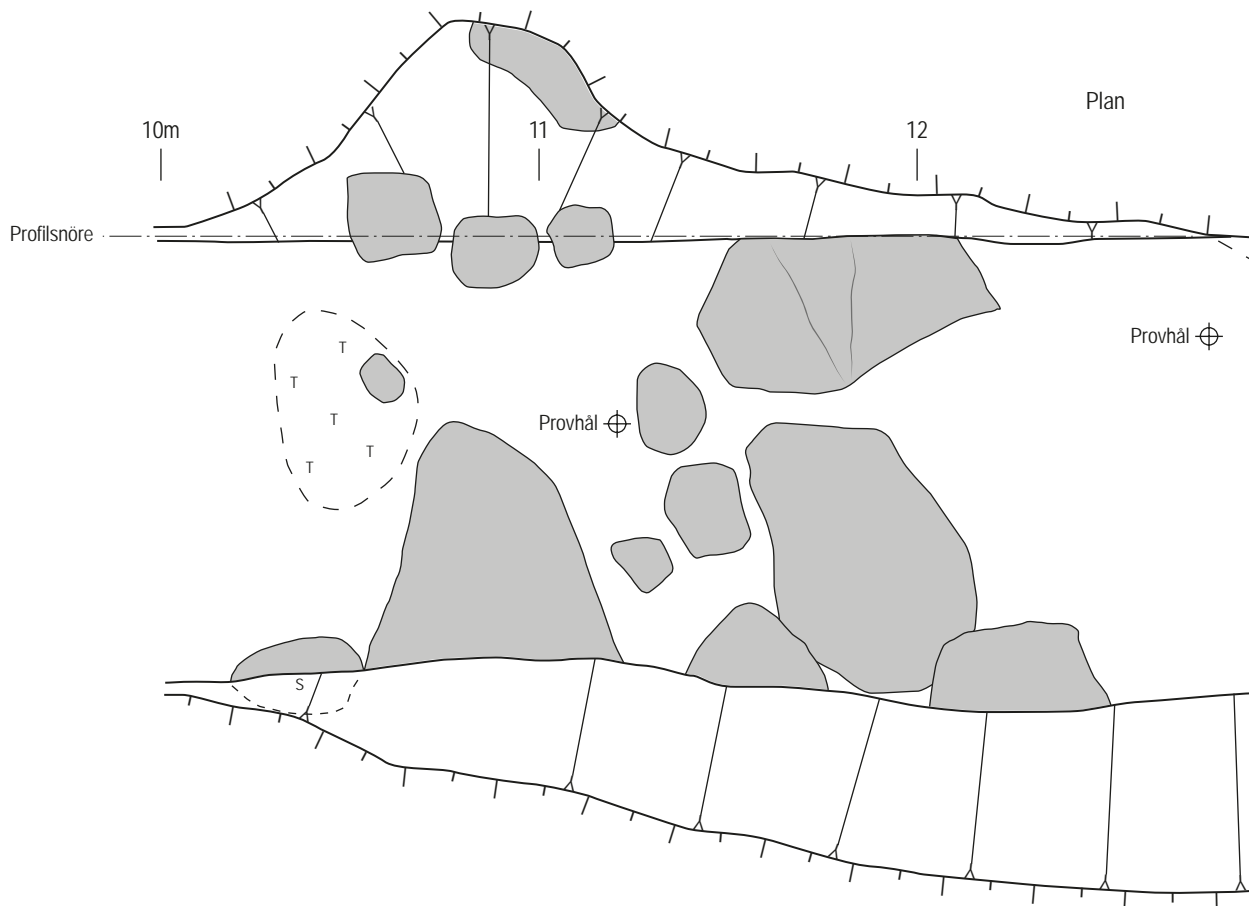
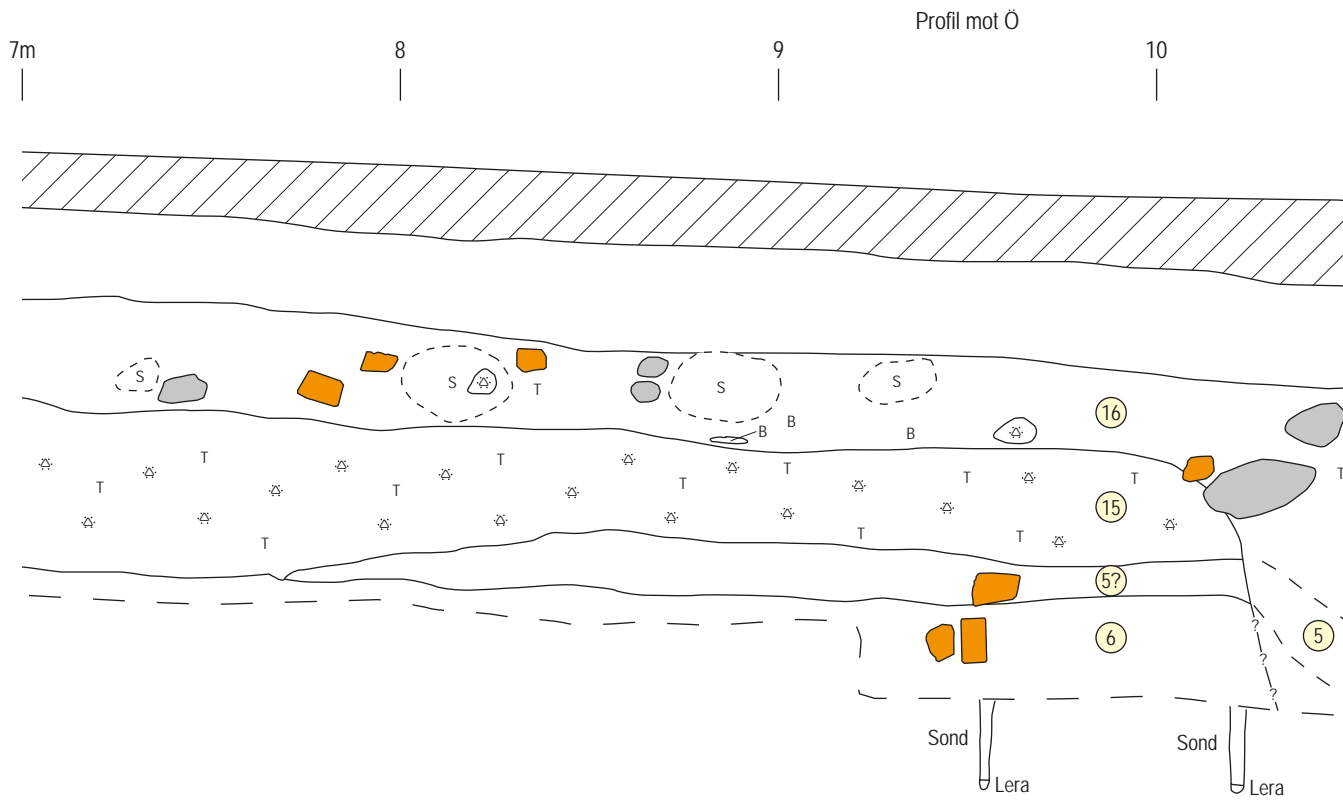

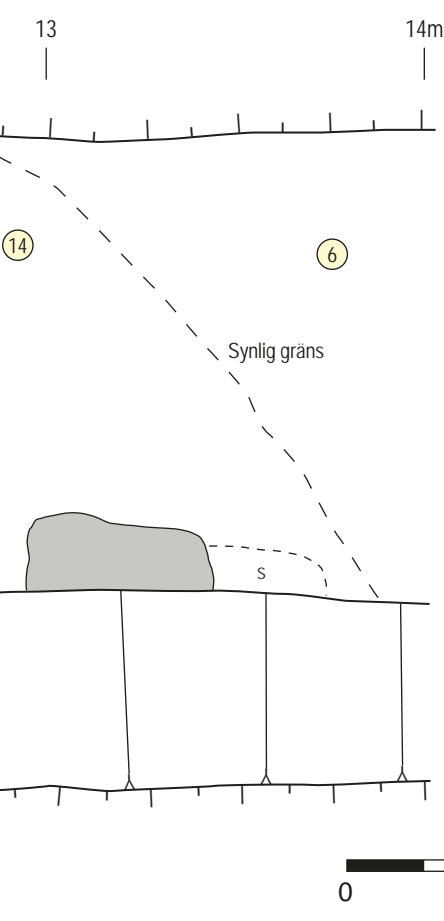
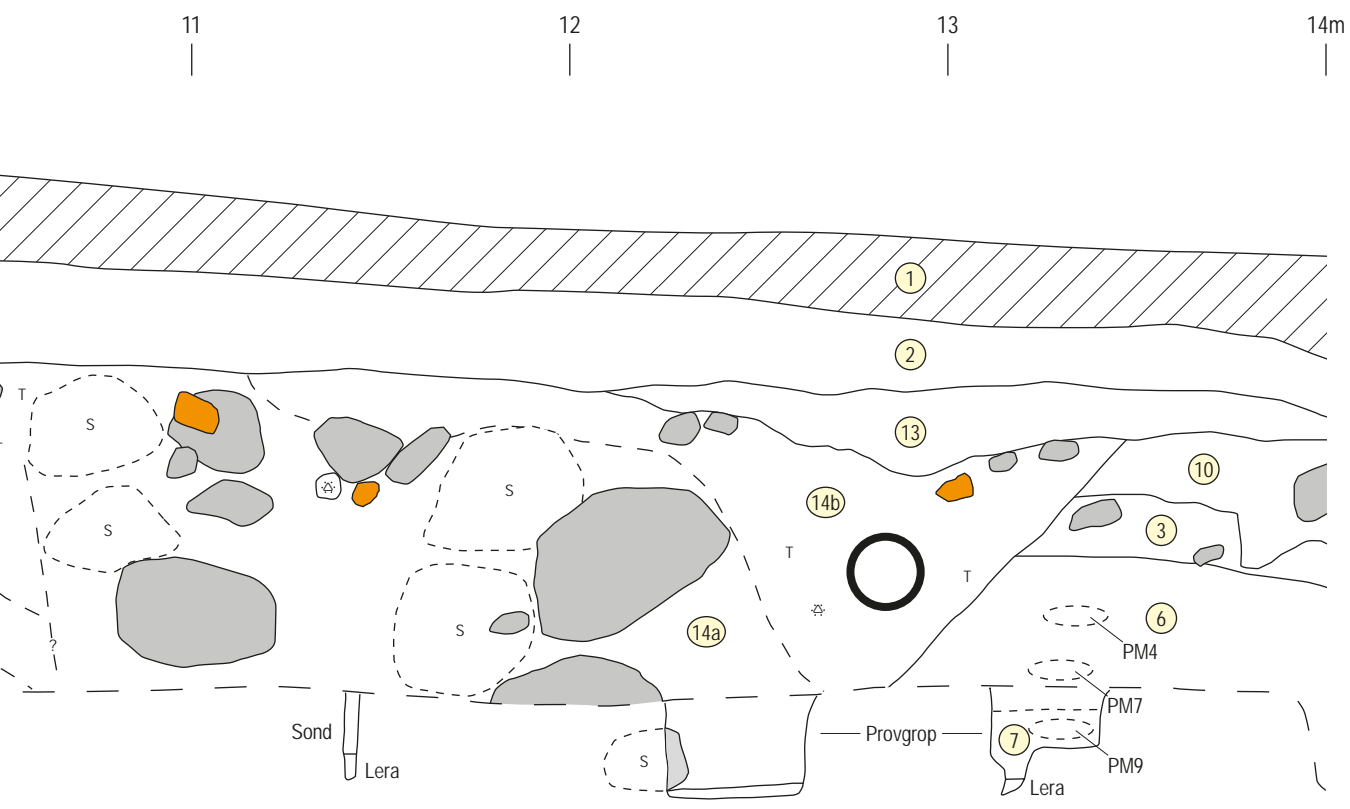
Kv Elddonet 16
 Schakt 1 (mot Drottninggatan)
 Linköpings stad & kommun, Ög
 L2011:4081
 Profiliritning 1
 Skala 1:20
 Dnr 0239/23
 2023-10-11 Emma Karlsson
 Renritning Johan Levin

Kv Eddonet 16
 Schakt 2
 Linköpings stad & kommun, Ög
 L2011:4081
 Profilirtning 2, 0-7m
 Skala 1:20
 Dnr 0239/23
 2023-10-17 Emma Karlsson
 Renritning Johan Levin

Kv Eddonet 16
 Schakt 2
 Linköpings stad & kommun, Ög
 L2011:4081
 Profilirtning 3, 7-14m samt planritning
 Skala 1:20
 Dnr 0239/23
 2023-10-16 Emma Karlsson
 Renritning Johan Levin

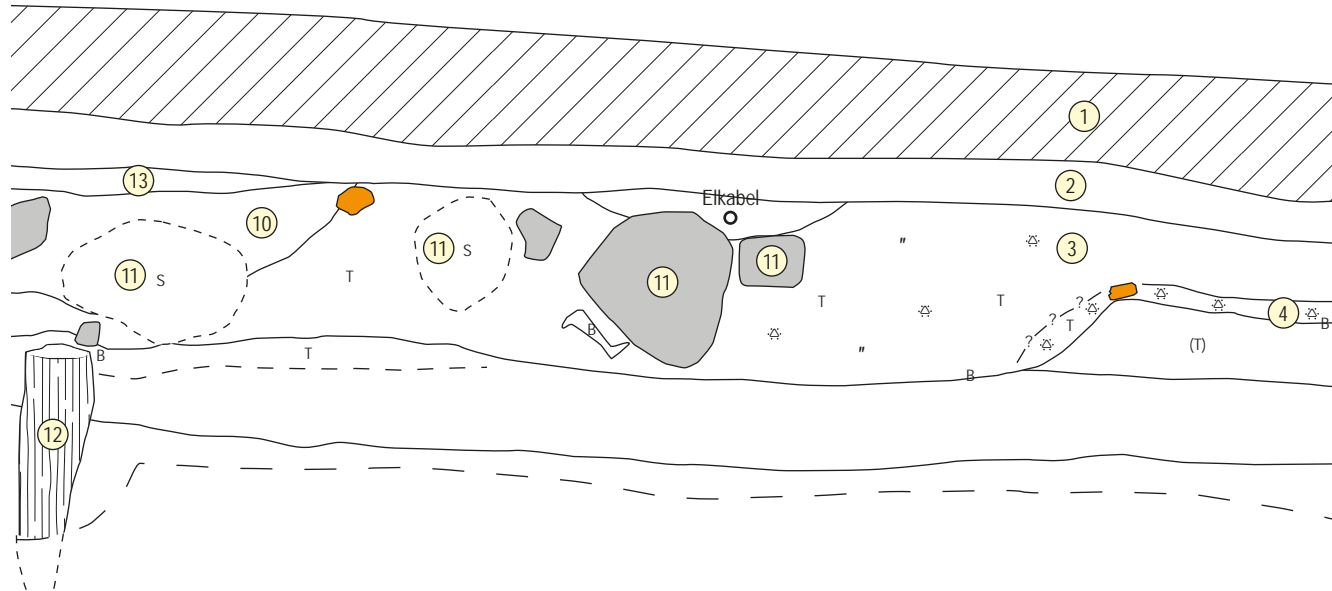
Profil mot Ö

14m

15

16

17

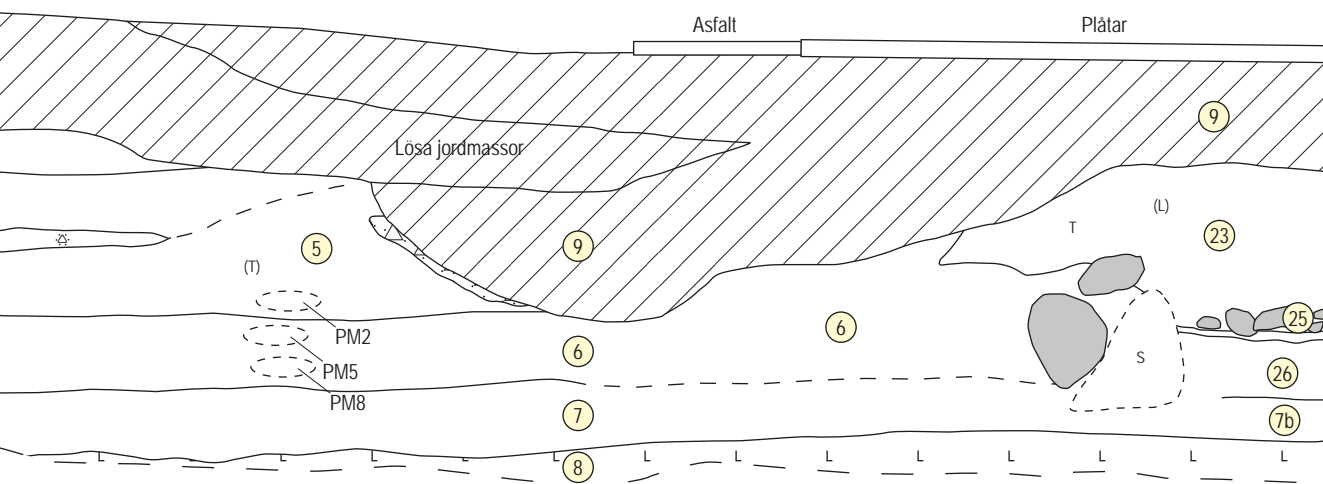

18

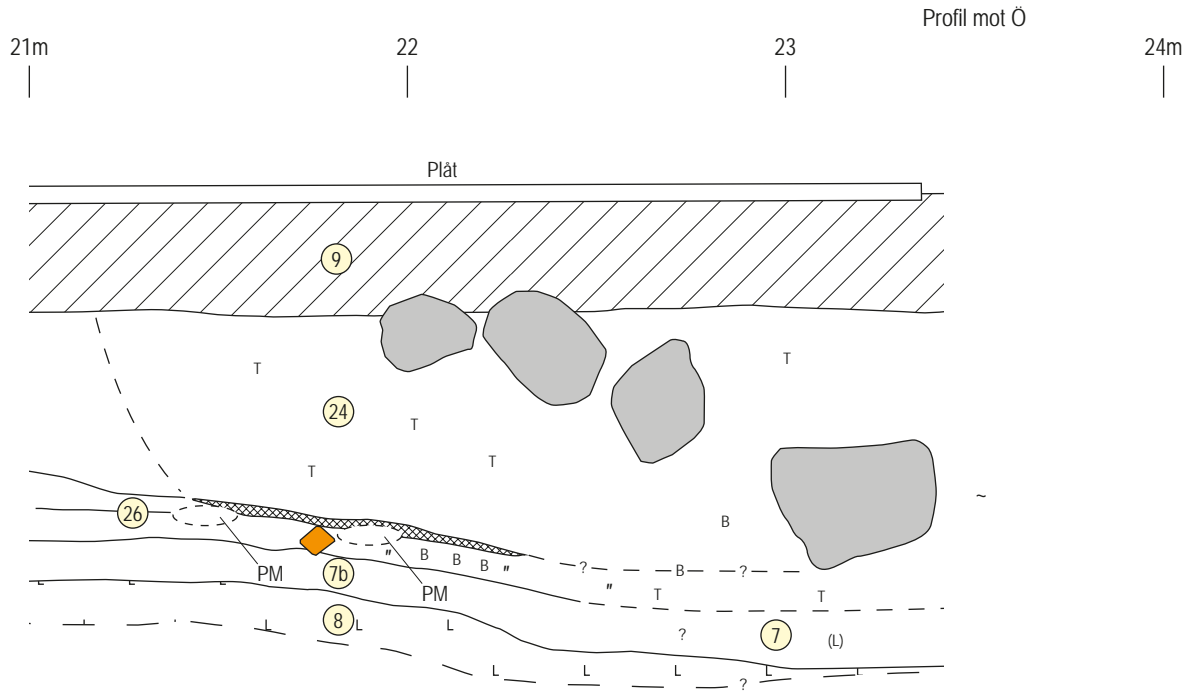
19

20

21m

Kv Elddonet 16
Schakt 2
Linköpings stad & kommun, Ög
L2011:4081
Profiliritning 4, 14-21m
Skala 1:20
Dnr 0239/23
2023-10-12 Emma Karlsson
Renritning Johan Levin

Kv Elddonet 16
Schakt 2
Linköpings stad & kommun, Ög
L2011:4081
Profilritning 5, 21-24m
Skala 1:20
Dnr 0239/23
2023-10-18 Emma Karlsson
Renritning Johan Levin

Bilaga 3. Fyndlista

ÖM C4840:1-19

Fyndnummer	Sakord	Material	Antal	Vikt	Kontext
1	Keramik	BII:4	1	21,1	Schakt 1, under/i L10
2	Keramik	BII:4	1	23,5	Schakt 2, ca 8,20 L16
3	Keramik	BII:4	1	36,5	Schakt 2, L26
4	Ässjefodring?	Metall, slagg	1	134,4	Schakt 2, L26
5	Tegel	Lera	1	5025	Schakt 2, L26
6	Obränt ben	Ben	9	600,5	Schakt 2, L26
7	Spik	Järn	1	15,7	Schakt 2, L26
8	Sten	Sten	1	2585	Schakt 2, L26
9	Obränt ben	Ben	1	2,3	Schakt 2, L26
10	Malstenslöpare	Sten	1	273,3	Schakt 2, L26
11	Spik	Järn	1	23,2	Schakt 2, L14
12	Flaska	Glas	1	24,9	Schakt 2, L14
13	Obränt ben	Ben	3	40,3	Schakt 2, L14
14	Obränt ben	Ben	1	9	Schakt 2, L3
15	Obränt ben	Ben	1	17,3	Schakt 2, kontaktyta L16/L15
16	Obränt ben	Ben	1	59,7	Schakt 2, L5
17	Obränt ben	Ben	1	179	Schakt 2, L3
18	Obränt ben	Ben	1	182,1	Schakt 2, L18
19	Diverse				Schakt 2, L24

	Fyndstatus	Beskrivning
		Mynning. Grönaktig glasyr på insidan. Sannolikt del av trefotsgryta? Repig och sliten
		Buk och lite av brätte. Vitleredekor och klarglasyr (hemring) på insidan Sannolikt del av fat.
		Buk och botten, klarglasyr på insidan, spår av glasyr på utsidan (spill).
		Slagg. Möjlig del av ugnsfodring. På ena sidan tycks det vara förglasad, hårt bränd lera (?) med rester av metall i rött och blågrönt (koppar).
		Intakt tegelsten med måtten 26,5 cm (L), 12 cm (Br) och 8 cm (H). Hårt bränd. Tre avtryck efter djur (klövdjur).
		Animal. Bland annat mellanhandsben och överarmsben från nöt, tre mindre rörben (sannolikt får/get)
	Kasserad	Byggavfall 9,5 cm lång
	Kasserad	Två flata kalkstenar, 14x8x4 cm resp 14x14x2,5. Efter tvätt sågs inte några spår efter bearbetning. En av dem tycks vara nött/vittrad (av vatten?)
		Underkäke gädda
		Fragment av (möjlig) malstenslöpare
	Kasserad	Byggavfall 13,5 cm lång
	Kasserad	Botten och del av sida. Glasflaska/butelj i svartbrungrönt glas. Raka sidor, plan botten.
	Kasserad	Animal.
		Animal. 14,2 m
		Animal. 8,8 m.
		Animal. Del av käke (gris) 17,4 m
		Animal. Nöt (mellanfotsben) 15,5 m
		Animal (sannolikt nöt) 3 m
	Kasserad	fragment av enkupigt tegel, botten av stor butelj, flintgods, yngre rödgods med vitleredekor, plant kakelblad (mkt vittrad/påverkad yta/glasyr. Ev gul med gröna stänk)

Appendix 1. ^{14}C -analys

Uppsala 2024-04-22

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Emma Karlsson
Östergötlands länsmuseum
Box 232
581 02 LINKÖPING

Resultat av ^{14}C datering av makrofossiler från Elddonet 16, Linköping, Östergötland. (p 5850)

Förbehandling av makrofossiler:

- 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
- 0.5 % NaOH tillsätts (1 h, 60 °C). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\%$ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-82751	Elddonet 16, L6 (övre) PM 3	-25,6	1 260 ± 28
Ua-82752	Elddonet 16, L6 (undre) PM 8	-24,5	2 797 ± 29
Ua-82753	Elddonet 16, L26 PM 11	-26,7	566 ± 28

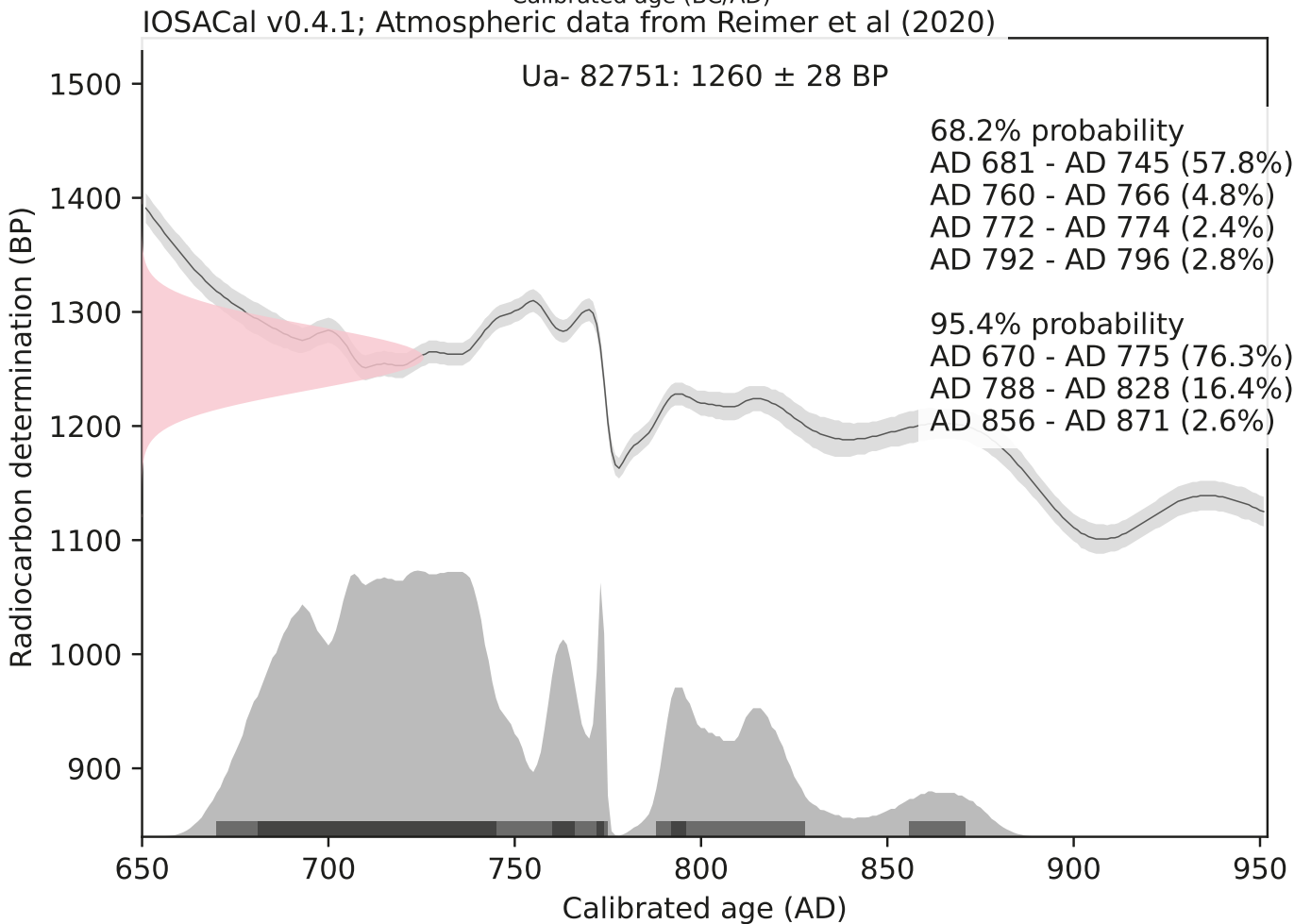
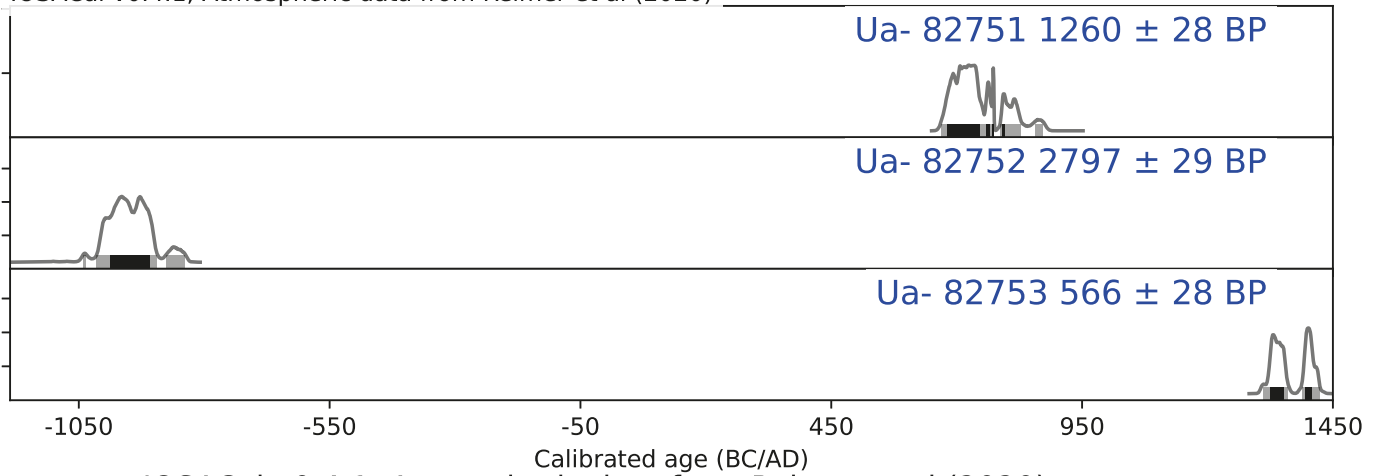
Med vänliga hälsningar

Karl
Håkansson
Elektroniskt undertecknad
av Karl Håkansson
Datum: 2024.04.22
09:36:00 +02'00'

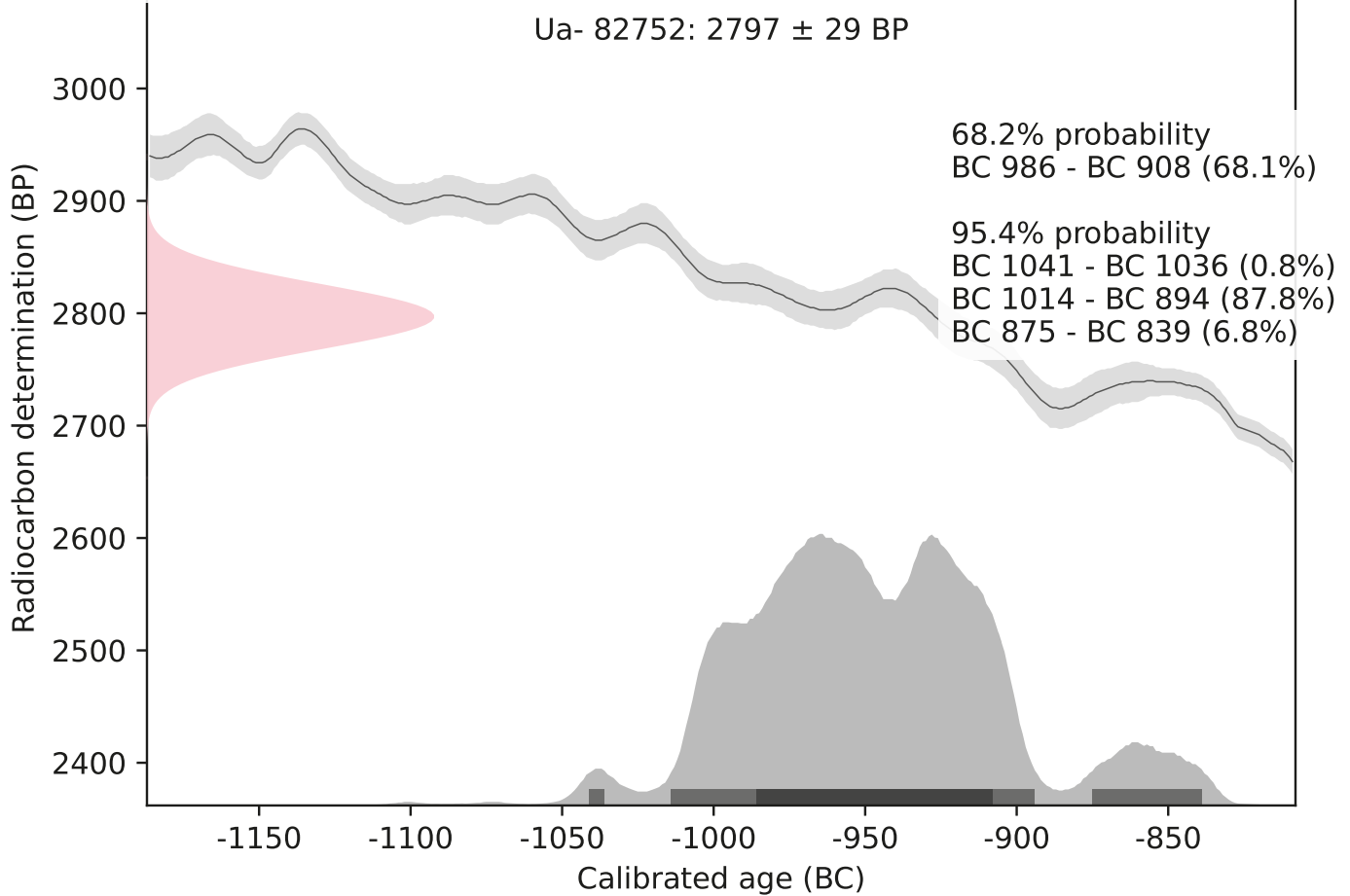
Karl Håkansson/Daniel Primetzhofner

Kalibreringskurvor

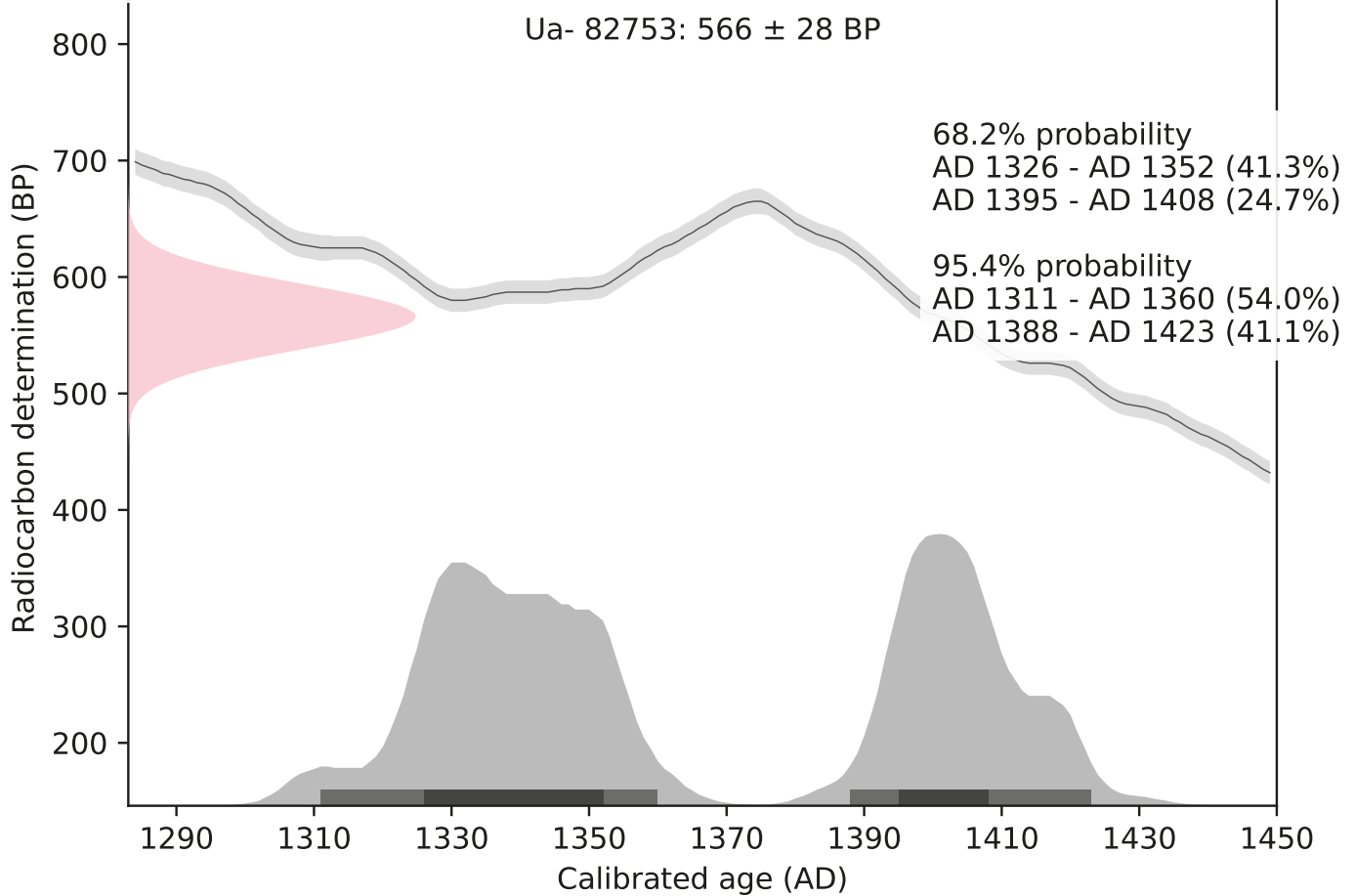
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

Appendix 2. Makrofossilanalys

Makroskopisk analys av jordprover från kv Elddonet 16, Linköping

Teknisk rapport

Jens Heimdahl, Arkeologerna – Statens historiska museer 2024-04-23

Bakgrund

Under den arkeologiska efterundersökningen av kulturlager i kvarteret Elddonet 16, Linköpings stad, Östergötland (projekt 002330), insamlades elva jordprover för makroskopisk analys med fokus på växtrester. Materialet insamlades från stratigrafiska sektioner i schakt 2, främst från odlingshorisonter i vilka sju av proverna (2–8) togs. Prover togs i lager 6 i övre respektive undre nivå på tre olika punkter benämnda 5m, 13,5m och 18m. Även lager 5, som också bedömdes som ett odlingslager provtogs i sin undre del. Prov 1 togs i ett lager av sandig lera, av okänd natur. Därtill insamlades två prover (10 och 11) från en sänka som kallats ”brunnshåla” men som i fält snarare bedömdes som spår av en möjlig damm. Odlingen och dammanläggningen bedöms kunna vara samtidig med konventet (1200-tal till 1530) eller möjligen hospitalet (1530–1777).

I uppdraget har även ingått att välja ut material med kort egenålder för ¹⁴C-datering. Urvalet och resultaten av dateringarna diskuteras också i denna rapport.

Metod och källkritik

Inför analysen uppmättes provernas torrvolym och preparering skedde genom flotation och våtsiktning i siktare med minsta maskstorlek 0,25 mm. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes. Efter floteringen samlades provet upp och förvarades fuktigt i en tillsluten plastpåse till dess det analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7–100 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (främst Von Jacomet 2006 och Cappers m. fl. 2012) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

De provtagna lagren förefaller ha kunnat definieras genom skarpa kontakter och i det makroskopiska materialet finns mycket få exempel på material som tyder på att lagren rörts om av senare tiders bioturbation, så som rottrådar och dagmaskar. Sådant material förekom i det fuktiga materialet i prov 10 och 11, men bedöms här bero på att rottrådar odlingsjord använts för att fylla igen dammen eller svackan. Det rör sig här sålunda inte om rötter som postdepositionellt genomträngt lagret. Materialet bedöms alltså huvudsakligen ligga *in situ* sedan det deponerats på platsen och eventuell omlagring av material har skett före depositionstillfället.

För datering plockades material ur PM 3 och 8, representerande övre respektive undre odlingshorisont, samt 11 – ur fyllnadsmaterialet i sänkan/brunnshålan. Från odlingshorisonten fanns endast lite bevarat organiskt material, men då hushållsnära odlingar av erfarenhet ofta berikats med hushållsavfall antogs den förkolnade säden i horisonten kunna motsvara dess brukstid. Från prov 3 valdes ett sädesfragment och några förkolnade rottrådar, och ur prov 8 valdes ett skalkorn. Från brunnshålan valdes fröer av bolmört som antogs representera de odlade växterna. Dateringen av dessa borde sålunda kunna knytas till odlingsfasen.

Analysresultat

I resultattabellen har fragmenterade material som inte är förkolnade fröer och frukter kvantifierats enligt en grov relativ skala om en till tre prickar, där en prick ● innebär förekomst av enstaka (ca 1–5) fragment i hela provet. Två prickar ●● innebär att materialet är vanligt – att det hittas i alla genomletningar av de subsamplingar som görs. Tre ●●● prickar innebär att materialet kan sägas dominera provet, att man hittar det var man än tittar. Förkolnat och oförkolnat material har separerats i tabellen.

De olika växtarterna har grupperats i tafonomisk-ekologiska grupper som bedöms relevanta för sammanhanget, till exempelvis ”äng”, ”ogräs” och ”insamlade”. Ängsväxter representerar i dessa sammanhang i allmänhet spår av stalldynga och utgör spår av de foder som kreaturen utfodrats med. Under kategorin ”insamlade” återfinns många bär som i dessa kontexter ofta kommer från latrinavfall. Notera att indelningen i dessa kategorier egentligen är heterarkisk och att en och samma art skulle kunna återkomma i flera grupper samtidigt. Arten hallon är till exempel här listad bland insamlade bär, men den kan också förekomma i såväl ängs- som ogräsmiljöer.

Tabell 1: Makrofossilanalys, Elddonet 16

Elddonet 16, schakt 2		Provrnr.	1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	
	Lager	21	5	6 övre		6 undre		5		13,5	18	26	
	meterangivelse, ca		18	5	13,5	18	5	13,5	18				
	Kontext		Odlingsjord								Brunnshåla		
	Volym/l	2,3	2,1	2	2,2	2,1	2,2	2,4	2,7	3	1,7		
Fragmenterade material	Förkolnade vedväxter	Träkol	●●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●●	●●●	
		Kvistar/knoppar											
	Träd och buskar	Träflis	●●	●●	●●	●●	●●	●●		●	●●●	●●	
		Örtartade växter											
	Örtartade växter	Örtartade rotträdar									●●●	●●●	
		Förkolnade örtartade rotträdar			●●								
	Animaliskt köksavfall	Benfragment (däggdjur/fågel)		●●		●					●	●●	
		Brända benfragment				●							
		Fiskben & fiskfjäll i allmänhet	●●	●●●	●	●●	●●				●●	●	●●
		Abborrefjäll	●●	●●			●●			●	●		●
Övrigt (oorganiskt)	Kalkbruk & tegel	●●●		●●●	●●	●		●●	●●		●●●	●●	
	Glasad mineralsmälta					●							
Oförkolnade fröer													
Äng	Knaggelstarr-typ	<i>Carex flava</i> -type									1		
Ogräs	Vildpersilja	<i>Aethusa cynapium</i>									1	1	
	Svinmålla-typ	<i>Chenopodium album</i> -type									31	20	
	Vitplister	<i>Lamium album</i>					1				1		
	Blå-/Rödmålla	<i>Oxybasis glaucum/rubrum</i>					2						
	Besksöta	<i>Solanum dulcamara</i>										1	
	Brännässla	<i>Urtica dioica</i>									3	1	
	Eternässla	<i>Urtica urens</i>					1						
Bär	Hallon	<i>Rubus idaeus</i>									2		
Odlat	Läkemalva	<i>Althaea officinalis</i>										17	
	Lungrot	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>	1		1								
	Bolmört (svartfröig)	<i>Hyoscyamus niger</i>									22	109	
	Hjärtstilla	<i>Leonurus cardiaca</i>										68	
	Rosenmalva	<i>Malva alcea</i>										8	
	Malva (ospec.)	<i>Malva</i> spp.		1						1			
	Kattmynta	<i>Nepeta catarica</i>										1	
	Äkta fläder	<i>Sambucus nigrum</i>									4		
Förkolnade fröer													
Odlat	Sådeskärna (ospec.)	Cerealiea indet.			1		2		1				
	Skalkorn	<i>Hordeum vulgare</i> ssp. <i>vulgare</i>								1			
	Råg	<i>Secale cereale</i>		1				1		2	1		

Diskussion

Det botaniska innehållet i materialet var magert i prov 1–8 från odlingshorisonterna, och rikligt i prov 10–11 från sänkan. Innehållet i odlingshorisonterna vara över lag likartat och proverna diskuteras här sammanslagna tematiskt efter de provtagna kontexterna.

PM 1: Lerig sand

Kontexten till kulturlagret, lager 21, varifrån detta prov insamlades, var oklar. Grundmassan bestod av homogeniserad lera och sand vilket är att betrakta som en artificiell komposition, d.v.s. jorden har troligtvis blandats och homogeniserats till följd av mänskliga aktivitet. En vanlig miljö i vilket sådan blandning sker är i odlingsjord. Till exempel när en svallsand avsatt ovanpå en lera bearbetas med årder eller plog. Jorden i L 21 kan sålunda ha sitt ursprung i odlingsjord.

Det organiska innehållet var i övrigt snarlikt det som påträffades i Lager 5 och 6, som tolkades som odlingshorisonter och som diskuteras nedan. Vid sidan om stora mängder kalkbruk- och tegelfragment fanns här rikligt med träkol, träflis och animaliskt köksavfall i form av fiskben. Endast ett frö påträffades från lungrot (även kallade henriksmålla), en odlad grönsak som även kan spridas som ogräs. Lungrot påträffades också i ett prov från odlingshorisonten lager 6.

Sammantaget tyder mycket på att lager 21 är kopplad till en liknande verksamhet, det vill säga hushållsnära odling, som odlingshorisonterna som representeras av lager 5 och 6.

PM 2–8: Odlingshorisonter

Innehållet i odlingshorisonterna 5 och 6 var mycket likartade och diskuteras här tillsammans. De utgörs av sandiga sediment med inslag av lera och silt, och innehåller rika mängder träkol, träflis, köksavfall i forma av benfragment, fiskben och förkolnad säd, samt när det gäller L6 stora mängder små fragment av tegel och kalkbruk. De sistnämnda noterades inte vid grävningen, sannolikt för att fragmenten var små. I tre av proverna påträffades fröer av hårdskaliga trädgårdsväxter som malva och lungrot, vilket sannolikt är spår av det som odlats här under medeltid eller senare. Att lagren brukats under medeltid och senare bekräftas genom inslaget av tegel och kalkbruk. Även förekomsten av odlingsväxterna pekar mot denna period, liksom inslaget av råg, ett sädeslag som blir vanligt i Östergötland från 1200-talet och framåt.

Dateringen av material från lager 6 utfördes på säd från PM 3, vilket visade sig vara från vendel- eller vikingatid (670–871 e.Kr. 2 σ) och på skalkorn från PM 8 vilket var från yngre bronsålder (1041–839 f.Kr 2 σ). Om vi utgår från att dateringarna är riktiga så kan detta tyda på att odlingsjorden ligger på en plats för förhistoriska boplatser från dessa perioder, och att avfall från dessa finns inblandat i denna odlingsjord. Bevisen för att avfallet i jorden även härrör från medeltid eller senare är att betrakta som säkra i och med förekomsten av tegel, kalkbruk och råg, och ytterligare indikationer finns genom benmaterialet som är karaktäristiskt för lämningar av detta slag i urbana eller monastiska miljöer.

PM 10–11: Sänka/brunnshåla

Det organiska materialet i denna sänka visade tecken på att vara vattenavsatt (strimmiga strukturer). Det visade sig bestå av sand och silt med rika inslag av organiskt köksavfall, liksom odlingsjorden i PM 2-8, men i dessa prover fanns betydligt mer av det organiska materialet bevarat. Rika förekomster av rotträdar och fröer av odlingsväxter kan här tolkas som att det är material från en närliggande trädgård.

Frömaterialen domineras av fyra kulturväxter: hjärtstilla, bolmört, läkemalva och rosenmalva som uppträder i stor mängd. Övriga växter är sparsamt förekommande, här finns fläder och hallon som kan vara spår av gödning med latrinavfall, starr som kan vara spår av stalldynga och en del ogräs. Det kan noteras att även vildpersilja och besöksöten användes inom medicinen, men dessa förekommer här i så små mängder att det inte går att uttala sig om huruvida de odlats eller ej.

Datering av materialet gjordes på PM 11 där 30 bolmörtsfröer daterades. Resultatet blev tudelat och pekar antingen på perioden 1311–1360 eller 1388–1423 e.Kr. I vilket fall handlar det om hög- eller senmedeltid, det vill säga klostertid minst något århundrade före reformationen.

Innehållet i materialet med rika spår av olika medicinalväxter och dateringen till hög- eller senmedeltid pekar mot att det är klostrets örtagård som avspeglas i provet.

Referenser

Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Jans, J. E. A., 2012: *Digital Seed Atlas of the Netherlands*, (2nd edition). Groningen Institute of Archaeology. Groningen

Von Jacomet, S., 2006: *Identification of cereal remains from archaeological sites*. 2nd ed. IPAS Basel University, Basel

Appendix 3. Murbruksbedömningar

Murbruk från kv Elddonet 16, Linköping, Ög

Ann-Charlott Feldt, antikvarie

Ballasten har delats in i tre grader.

Finkornig ballast - ballastkornen är huvudsakligen högst 1 mm stora

Medium ballast - ballastkornen är huvudsakligen 1-3 mm stora

Grov ballast - ballastkornen är huvudsakligen 3 mm eller större

Chamotte - bränd lera, t ex tegel eller krukskärvor, som i krossat tillstånd används som utfyllnadsmaterial. Det ger kalkbruket hydrauliska egenskaper, det blir eldfast och får en rosa/roströd färg

---

Prov 1, Schakt 2, lager 14

Kalkrikt kalkbruk med finkornig ballast. Från en jämn fog mellan flata stenar eller tegel
Dateringsförslag: troligen medeltida.

Prov 2, Schakt 2, lager 26

Kalkrikt kalkbruk. Liknar prov 1 men är mjöligare och har ett rikligare inslag av finkornig ballast än prov 1.

Dateringsförslag: troligen medeltida.

Prov 3, Schakt 1, lager 10

Hårt magert kalkbruk med en mediumgrov ballast, rikligt med millimeterstora luftporer och 1-3 mm stora ljusa kalkklumpar.

Dateringsförslag: troligen inte medeltida. Påminner om bruk 51E från Linköpings slott där det dateras till 1570-80-talen.

Prov 4, Schakt 2, lager 10

Sekundärbränt eller chamotteblandat kalkbruk. Något sandigt med en finkornig ballast
Dateringsförslag: osäkert.

Prov 5, Schakt 2, lager 15

Kalkrikt mjöligt kalkbruk med fin – medium ballast och ljusa kalkklumpar

Dateringsförslag: troligen medeltida.

Prov 6, Schakt 1, lager 4

Fast kalkrikt kalkbruk med en tät finkornig ballast med inslag av enstaka större (2-6 mm) korn. Gulare kalkpasta och fastare än prov 1, 2 och 5.

Dateringsförslag: troligen medeltida. Påminner om bruk 9B från Linköpings slott där det dateras till 1:a hälften av 1400-talet.

Prov 7, Schakt 1, lager 6

Kalkrikt mjöligt kalkbruk med rikligt inslag av finkornig ballast. Liknar prov 2 men kalkpastan är gulare

Dateringsförslag: troligen medeltida. Påminner om bruk 10A från Linköpings slott, där det dateras till 2:a hälften av 1400-talet.

Prov 8, Schakt 2, lager 18

Fyra olika varianter av kalkbruk i provpåsen har delats upp i Prov 8A-D.

8A – Magert kalkbruk med finkornig ballast och rikligt med ljusa kalkklumpar. Putsbruk? På ytan finns flera lager med kalkavfärgning/kalkslamning.

Dateringsförslag: troligen inte medeltida. Påminner om bruk som dateras till 1570-80-talen från Linköpings slott.

8B – Kalkrikt kalkbruk med finkornig ballast och ljusa kalkklumpar.

Dateringsförslag: troligen medeltida. Påminner om bruk 10D från Linköpings slott där det dateras till ombyggnadsarbeten inför julen 1527.

8C – Ojämnt kalkrikt och mjöligt kalkbruk som varierar i färgton. Ljusa kalkklumpar. Kan det vara från botten på bruksbaljan.

Dateringsförslag: medeltida?

8D – grusigt bruk med stora kalkklumpar och varierad ballast. Ser mest ut som lerblandad kalk. Kan vara urlakat.

Dateringsförslag: omöjligt.

Prov 9, Schakt 1, lager 8

Smuligt kalkrikt kalkbruk med ljusa kalkklumpar. Eventuellt sekundärbränt

Dateringsförslag: svårbedömt. Kan vara medeltida men det är osäkert

Hösten 2023 genomförde Östergötlands museum en arkeologisk efterundersökning av öppnade schakt inom fastigheten Elldonet 16, Linköping stad och kommun, Östergötland. Undersökningsresultatet visar att välbevarade lämningar fanns inom de öppnade schakten. De äldsta kulturlagren bestod främst av odlingsjordar. Kulturväxterna hjärtstill, bolmört, läkemalva och rosenmalva har identifierats i jordprover och fröer efter bolmört har daterats med ^{14}C -analys till hög-/senmedeltid. I odlingslagren hittades också förkolnade sädeskorn som daterats med hjälp av ^{14}C -analys till bronsålder och yngre järnålder vilket vittnar om förhistoriska aktiviteter i området. Tre tydliga stenkonstruktioner påträffades varav två sannolikt är grundläggning till två vägar från 1700- respektive 1800-talet. Den tredje konstruktionen, en stenkista, bedöms höra samman med en ekonomibyggnad som syns kartmaterial från slutet av 1800-talet. Vidare visar undersökningen att områdets topografi ursprungligen varit flackare än idag. Hospitalsområdets utveckling över tid avspeglades tydligt i lämningarnas karaktär.

ISSN 1403-9273

Rapport 2024:19